

Naujienu Antroji Dalis

NR. 501

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XVI METAI

DR. K. GUDAITIS

Mendelizmas arba paveldėjimo mokslas

Buvo laikai, kada vaikų išsigimimai buvo laikomi pašalinės, dažniausiai piktos galios darbu, net buvo aiškinama, kad tai atsitikdavo dėl netinkamo daugiausia motinos poelgio. Toks galvojimas anais laikais turėjo pradus tikėjime raganomis ir kitokiomis nematomomis, bet apie žmones besišlaistančiomis, būtybėmis, kurios dažniausiai siekdavo žmogui pakenkti, palenkė jo likimą į negerą, nelaimingą pusę. Ir kaip tik turėjo atsitikti, kad tą raganiškąją ir piktą dvasių paslaptį, (vadinasi, pasitaikančią išsigimimų paslaptį) pirmą kartą išaiškino vienuolis Grigalius Jonas Mendelis. Šiomet kaip tik sueina 75 metai nuo Mendelio mirties. Šiai progai skiriamas ir šis raštas.

Pirmą kartą Mendelis moksliskai išaiškino reiškinį, kodėl dalis palikuonių yra visai tokie, kaip jų gimdytojai, o dalis — gali būti skirtingi. Jis surado pirmuosius dėsnius, pagal kuriuos palikuonys paveldi savo tėvų savybes, ir kur glūdi priežastiniai pradai, jei palikuonis skiriasi savo savybės požymiais nuo savo gimdytojų. Mendelio surastieji paveldėjimo dėsniai atskleidė begalines gamtos paslaptis ir buvo akstinu tam, kad išsivystė daugiašakis sudėtingas augalijoje ir gyvulininkystėje plačiai pritaikomas genetikos arba paveldėjimo mokslas. Tie dėsniai veikia ir žmonių giminę. Žmonių tarpe galima išgirsti (pvz. motinos nusiskundimą ir nusivylimą) tokį klausimą: "Į ką tas vaikas, ta mergaitė yra atsigimę? Pagal tam tikrą galimybės dėsnį vaikai, anūikai paveldi tėvų ar protėvių geras ir blogas savybes, kūno trūkumus, palinkimą tam tikromis ligomis sirgti, pvz. vėžiu, gal ir tuberkulioze. Šiandien yra pravartu kiekvienam žmogui turėti bendrų, lengviau suprantamų žinių apie paveldėjimą. Kaip tik Mendelio darbuose ir atsispindi tas elementarinis paveldėjimo mokslas. Kartu yra vertinga susipažinti su paties Mendelio gyvenimu ir kaip jis surado paveldėjimo dėsnius.

Jonas Mendelis (Johann Mendel) gimė 1822 m. liepos 20 dieną Heizendorfo kaime prie Odrau, Austrijos Silezijoje, ir mirė 1884 m. sausio 6 dieną Bruenn - Brn. Jis buvo vokiečių tautybės ir savo darbus rašė vokiečių kalba. Jo tėvas buvo neturtingas mažžemės ūkininkas - daržininkas. Jis buvo tėvo numatytas perimti ūkį, dėl to jau

jaunas Mendelis išmoko daržininkystės bei bitininkystės ir pamėgo tą darbą. Belankydamas Heimbendorfo mokyklą, kurioje buvo dėstoma kiek ir gamtamoksliu, Mendelis gavo pirmas žinias apie gamtą ir parodė didelį palinkimą mokslui. Kaimo mokytojo ir motinos perkalbėtas, tėvas pagaliau sutiko patenkinti vaiko prašymą leisti mokytis. Jis lankė Leipniko miesto mokyklą, vėliau 6 metų būgyje išėjo Trppau gimnaziją. Tėvo lėšų buvo permažai, kad galėtų nusipirkti pakankamai maisto, užtat Mendelis, beieidamas mokslą, tevalgė pusę dienos davinio. To pasėkoje 1839 metais sunkiai susirgo ir turėjo pertraukti mokslą keletui mėnesių. Dėl sunkaus susižalojimo jo tėvas buvo priverstas parduoti savo turtą ir gautas lėšas padalino savo trimis vaikams: Veronikai, Terezei ir Jonui. Terezė savo dalį perleido Jonui, dėl to jis dar du metus galėjo eiti papildomus filosofijos mokslus Olmuentzo institute. Vėliau Mendelis savo seseriai Terezei už jos gerą širdį atsilygino, savo lėšomis išleisdamas jos 3 sūnus į mokslą. Matyti, jo gimnazijos direktoriaus, Augustinų vienuolio kunigo, paveiktas, 21 metų amžiaus būdamas, jaunas Mendelis pasišventė vienuolio kunigo pašaukimui. Jo fizikos mokytojo Mykolo Franzo (jis Mendelį laikė savo geriausiu mokinium) rekomenduotas, 1943 metais spalio 9 dieną Mendelis buvo priimtas į Altbrueno Augustinų vienuolyną novicu, gaudamas Grigaliaus vardą. 1945 iki 1848 m. Mendelis studijavo teologiją Bruenne, 1847 metais jau buvo pašventintas kunigu, trumpą laiką dirbo kunigo darbu, bet dėl emocijų pergyvenimų prie ligonio ar mirštančio jis beveik buvo

(Tęsinys 3-me psl.)

Dienų Skeveldros

1.
St. Santvaras, atsakydamas į dail. V. Vizgirdos pastabas "Vienybėje", kartoja (žr. "Jupiteri, tu pyksti, tai ar nebūsi kaltas?" "Dirva" Nr. 91) gana seną pažiūrą, kad "mūsų tarpe dar negali būti kultūringo ginčo, kad mes visokius disputus baigiam vis tuo pačiu kiaulių ir karvių ganytojų stilium". Gerai, kad tai pakartota "peklininko" Ant. Gustaičio nuomonė, nesgi bič. Antanas visada mėgsta humoru paskaidrinti daiktus ir žmones...

Manding, visur (ir visais laikais) duona yra su pluta, kaip liaudies išmintis moko. Ne Mahometas didelis, bet... dekoracijoj kalnai permaži!

Štai "Wiadomosci" aptaria žinomą Paryžiaus periodiko "Crapouillot" leidžiamą "Dictionnaire des contemporains" (neseniai pasirodė "Priedų" du nauji sąsiuviniai): Va, pvz. Mendes - France Pierre apybraiža:

... Ekonomistas ir politikas. Portugalijos ir Egipto žydų šeimų sukergimo produktas.

O "Zoologie du Palais-Bourbon" dar vaizdžiau apibūdina:

"Išsisėmusios pelėdos veidas; jo šypsena sudaro išpūdzio, kad jau jam betarnauja nuo 10,000 metų, taip suvytusi, išblėsus, vargana; jo akys be gyvybės, miglotos ir suvartotos; jo balsas byra kaip griuvėsiai. Jei kalbėti apie kūną, tai jis sunykęs ir trapus. Jo rankos sudaro plėšraus paukščio nagų pensijoje vaizdą. Žodžiu, tai nakties paukštė, pasenus, niūri, žemo skridimo, sunki, priešiška".

O Jeanmaire Zizi šitaip buvo apibūdinta:

"Turi kojas, kurios yra ilgesnės už visą jos kūną; dantys 3 kartus apsupa lūpas; jos akys per 5 minutes gali ištuštinti visą trapistų vienuolyną; turi balsą, kokie tegaminama Paryžiuj".

Manding, kalba tegali būti dėl... diskusijų padažo. Kadangi šventės, viskuo pertekę ir sotūs, tai dar valandikę menką pasigardžiukime. Iš to paties "Dictionnaire":

Bardot Brigitte 1956 m. tarė: "Jau vaidinu apsirengusi, vadinasi, esu išsimušusi į žvaigždes".

Bourges-Maunoury Maurice: Premjeras. Ypatingosios žymės: konfiskavo J. P. Sartre ir Henri Allego brošiūras apie Alžyro kovas ir problemas, konfiskavo bespausdinant —

nutikimas, negirdėtas nuo pat Karolio X laikų. Tada brošiūroš buvo perspausdintos "laikraščio teisėmis", ir vėl konfiskuotos (bet... 100,000 egz. spėta išplatinti). Anot jo, Alžyro karu nėra ko jaudintis, nes išlaidos ne didesnės, kaip... Prancūzijos geležinkelių deficitas.

Brassens Georges: Kompozitorius. Globoja kates, šunis, peles ir varnus. Savo "Testamente" pabrėžė:

"Būsiu liūdnas, kaip tas verkiantis gluosnis, kai Viešpats, kuris visur su manim kartu eina, uždės ranką ant peties ir tars: "Pasilypėk į viršų ir pažiūrėk, ar ten esu"...

Buffet Bernard: turi Rolls-Royce. Be to? Jo iliustruotos Cyrano de Bergeraco "Fantastinės istorijos" pardavinėta kaip plieno akcijos: už 281 egzempliorių gauta 81 milijonas frankų. Išsiskyręs, ir — žmona rašo atsiminimus "Mano naktys su Bernardu". "Arts" jį šitaip apibūdino: "Dailės biržoje Buffet reprezentuoja Sacharos naftą".

Burnat Jean. Sėdėjo kalėjime net 3 Prancūzų vyriausybėms bevaldant ir 3 užsienio kraštuose. Motyvai? "Mylėjo tuos, kurių nereikėjo mylėti, ir turėjo palinkimų būti toje pusėje, į kurią krenta rykščių smūgiai". "Rašo apysakas tam, kad uždirtų tiek, jog nebeprivalėtų rašyti apysakų, idant ką nors pragyvenimui uždirtų".

Jei Skaitytojams nėra nuobodu, pereikime į raidę Ch, ir taip

Chastenel Jacques. Rašytojas. Ypatingos žymės? Mėgsta nagus kramtyti. Be to, parašė škičą apie Fallieres Prancūzija, škičas tuo žymus ir tiek tevertas, kad autorius pacitavo Clemenceau posakį: "Ir ką aš turiu daryti, (atsidūres) tarp Caillaux, kuris Napoleonu dedasi ir tarp Briand, kuris jaučiasi esąs Jėzus Kristus".

Galtier - Boissiere Jean — pats "Crapouillot" redaktorius. 37 metų būvyje 37 spaudos bylos, ir tik vieną vieną kartą nubaustas sumokėti franką moralinių nuostolių.

Gaby Andre: Būdamas belaisvis I Pasaulinio karo metu pagelbėjo pabėgti iš vokiečių nelaisvės 2 rusams, kažkokiems Tuhačevskiui ir Vorosilovui, ir kuo jis kaltas? Juk jis cirko klaunas ir "gabus viskam, kas bereikalinga".

Ison Isidore. Rumunijos žydėlis. Vargo plūso, kol para-

(Tęsinys 2 psl.)

(Lėsinys iš 1-mo pusl.)

šė "Moters mechanizmą" ir — gavo 8 mėn. kalėjimo ir 200,000 frankų baudos (visas tiražas nukeliavo į policijos sandėlius).

Kemp Robert. "Figaro" ir "Nouvelles Littéraires" teatro kritikas. Kai syktį susidė su Cocteau, staiga šūktelėjo: "Ar dar paduosi man kada nors ranką?" Cocteau atrėžė: "Užtikrinu Tamstą, kad nelabai jau noriai".

(Palyginkite S. Santvaro išpėjimą dail. V. Vizgirdai: "Nesunkiai sėdu prie vieno stalo net su tais, kurie yra mane skaudžiai užgavę" — "Dirva", 1959. 11. 30).

Yonnet Jacques. Rašytojas, Pogrindžio veikėjas (pasizymėjo asmens dokumentų klastojimo skyriuje). Kartą atsidūrė tokioje situacijoje, kad Gestapo agentą turėjo paskersti: liemenį paliko Montparnasse stoties bagažinėje, kojas Austerlitz stoties bagažinėje, o galvą pasiuntė Gestapo viršininkui Paryžiuje — gen. Stulpnagel'niui.

2

"Crapouillot" redaktoriui spaudos bylos nekenkia, populiarėja. Bet žinomoji prancūzų enciklopedija — "Larousse" po netikėtos spaudos bylos vos-vos "neatgulė" į karstą. Paskutinioji mažoji "Larousse" laida išimama iš apyvartos. Mat, ties Prancūzų socialistų vado Blum Leon pavardę skliauste pridurta Karfulkenstein. Esą tokia tikroji, o Blum — slapyvardis. Tokį išmislą po I Pasaulinio karo paskleidė radikaliosios dešinės "Gringoire", aišku, norėdamas suniekinti politinį priešą. Bet, antra grįžus, savo žydiškiosios kilmės Blum niekad neslėpė. Buv. premjero šeima "Larousse" patraukė į teismą. 10 milijonų frankų baudos, kurią teismas priteisė sumokėti nukentėjusiems, gyvi niekai, sako "Larousse" direktorius, svarbu vardas ir enciklopedijos garbė. Žinoma, "Larousse" atitinkamo škyriaus redaktorius... išlėkė (naujo darbo pasieškotų).

3

O štai skaitau str. "Ar ne naujas šveikas". Tai apie čekų įgarsėjusių knygą "Bailiai". Autorius — Skvorecky. Ans ilgų metų buvo "Svetova literatūra" vyr. redaktoriaus pavaduotojas. "Bailius" parašė prieš 10 metų, bet tada kultūra buvo po partinių paskarininkų batais. Kai "atodregis" į rinkyklą. Kol surinko, atėjo ir 1958-iejį. Pirmoji "Bailių" laida (10,000 egz.) išpirkta kaipmat. Ir recenzijos palankios. Kol pagaliau knyga susidomėjo nauji partijos korporalai. Knyga konfiskuota, autorius išlėkė iš visų tarnybų, krito ir "Svetova literatūra" vyr. redaktorius ir eilė kitų (iki knygos rinkėjų imtinai). Visi pakaltinti... revizionizmu.

štai, "Kultūra" sekant, "Bailių" turinys: — Akcija vyksta 1945 m. gegužės 4—11 d. d. kažkokiam Kostec miestelyje. Vyr. veikėjas, Dany, baigęs gimnaziją, prieina išvadą, kad jokio kito grožio, išskyrus moters, nebėra. Girdi staiga, šaukimą (per Prahos radiją) sukilti. "To dar niekad nebuvo — revoliucija, kuriama per radiją"... Susiginčija — su Wehrmachto karininku, areštuojamas. Bet paleidžiamas. Stebi vokiečių ir sovietų tankų kovą. Gelbi sužeistą tankistą (rusą) ir — ranka kišenę pilną laikrodžių.

Kitą dieną Dany stebi, kaip minia atakuoja... 2 SS-manus. Laimi, ir ištaško jų kūnus į skudurėlius. "Ką galėtum pasakyti?" — klausia draugas. "Ką? Paprastų paprasčiausias Goya". "O ne, Dany, mielas, Goya, palyginti su tuo, ką matėm, tėra šū..."

Kai minia sveikina raudonarmiečius, Dany sąvokoja: "Jei galima bus ir toliau dalyvauti džase ir žiūrėti į gražias merginas, nieko prieš komunizmą. Pagaliau visa tai abejinga. Teliaka gyvuliška baimė mirties..."

Ir t. t. ir t. t. Baigiasi scena, kur Dany ir jo draugai raudonarmiečius sveikina jazzo maršu Dixieland.

Užsienio kritika klausia: — Kodėl partija, norėdama atlikti "valymus" savo "viduriuos", pasirinko naująjį šveiką? Bet ne tas svarbu. Svarbu matyti, kodėl 1948 m. Čekoslovakijos demokratija rezignavo iš... demokratijos, visai nesigindama.

"Šveikas po 40 metų", šveikas (didžiųjų S, ir mažųjų)... Ištikimiausių Sovietų Sąjungos satelitų, būtent — čekų tarpe sunku ieškoti ir laukti Pasternakų, gimsta ir veši... šveikai.

3

AK, "The Kemsley Press" koncerną perpirko kažkoks kanadietis Thompson. "Kažkoks?" o ne, tai biznio garsenybė, turinti Kanadoj ir D. Britanijoj visą eilę laikraščių, pvz. "Sunday Times", "Scottsman". Spauda aprašo, kaip multimilijonierius Thompson įsigijo "Scottsman". Gal skaitė? Gal škotas? Ne. Važiavo syktį visiškai atsitiktinai pro redakciją ir patiko jam... aikštė. Tai ne kokia idėja, bet... real estate deal: — redakcijos iškeliama už miesto, o jų vietoj planuojama dangorėžiai ir... auto parkas.

4

Kaip Thompson, panašiai galvoja ir... Kremlius. "Literatūros ir Meno" Nr. 42 skaitau:

"Rudens vėjuje plazda per miestų ir miestelių gatves nutiesti transparantai. Jie skelbia, kad nuo spalio 15 d. respublikoje prasidėjo knygų platinimo mėnuo".

"...į knygų platinimą įtraukta 150,000 komjaunuolių".

Kas knygos platinama? Ogi, "marksizmo-leninizmo klasikų

MOKSLO ŽINIOS

Stroncijų galima išplauti

Trys Baltimorės daktarai rado būdą, kaip iš gyvulių kūnų išplauti radioaktyvųjį stroncium 90. Tai yra pats kenksmingiausias atominių kritulių produktas.

John Hopkins medicinos mokyklos tyrinėtojai rado, kad išvirkščiant gyvuliams nekenksmingus sulfatų, druskos ir sieros rūgšties skiedinius, stroncijus neutralizuojamas. Jei sulfatai taip pat paveiks išvirkštus žmonėms, tai bus rasta iki šiol geriausia priemonė prieš šią grėsmingą atominės gadynės pašalinį produktą.

Pienas išvalo stroncijų

Illinois universiteto biologas/chemikas Dr. Bruce Larson rašo Dairy Science žurnale

veikalai ir ateistinė literatūra". Tai tikslas? Ne, tai priemonė, nes tikrasis Kremliaus tikslas ir šis:

"Respublika įpareigota išplatinti už pusę milijono rublių".

Auksas, auksas... Naujas būdas iš okupuotų kraštų išplėsti dar ir dar aukso ir... kraujo.

Kalėdos... Šiapus eglutės, giesmės, dainos ir — juokas, giedras, kaip žiemos dangus. O ten, anapus geležinės uždangos, kas?!

Ir tylą juokas, ir lūžta žodis... J. Cicėnas

le, kad pienas yra nekaltai apkalbamas, kaip stroncijaus (Strontium 90) agentas. Pieno gėrimas ne tik nepadidina stroncijaus nuosėdas žmogaus kauluose, bet jas dar sumažina. Stroncijaus daugiau žmonės gauna betarpiškai per augalus, tvirtina Dr. Larson. Gyvi organizmai iš savo maisto mieliau atrenka kalkes, kaip stroncijų, taigi ir karvių maistas kol pareina į pieną, jame belieka tik viena aštuntoji dalis stroncijaus, kiek jo buvo karvės maiste. Geriant pieną, žmogaus organizmas taip pat mieliau pasirenka kalkes, kaip stroncijų, tad iš pieno į žmogaus kaulus visai stroncijaus nebeįsėda arba neapsakomai menka dalelytė.

Marse yra gyvybė

Dr. William M. Sinton, Lowell astronomijos observatorijos Flagstaffe, Ariz., narys pranešė, kad jis ir jo kolegos astronomai per 200 colių teleskopą Palomaro kalne, Kalifornijoje, su naujų instrumentų pagalba patyrė, jog Marse auga augalai, kurie turi dešimtį kartų didesnę maisto atsargų (chemikalų) sutelkimo jėgą, negu žemės augmenija. Spektrografiniais tyrimais nustatyta, kad Marso augalai savo maistui vartoja dideles atsargas vandenilio (hidrogeno). Todėl Dr. Sinton mano, kad tamsiosios dėmės Marse, matomos per teleskopus, nėra jokie "kalnai", nei dulkių audros, o yra augmenija, kuri sezonais ryškėja ir blunka.

NUO NAUJŲ METŲ

NAUJIENŲ PRENUMERATA YRA \$15

Atskiras dienraščio numeris kainuos 10 centų.

Nuo Naujų Metų paskiras NAUJIENŲ numeris kainuos 10 centų, melinė prenumerata Chicagoje ir jos apylinkėse bus \$15.00, o Kanadoje ir kitose lietuvių kolonijose metams kainuos \$13.00.

Visi stengiamės sulaukyti kylančias pragyvenimo kainas, bet gyvenimo tikrovė yra galingesnė negu mūsų pastangos. Per trejus metus, po to, kai buvo pakelta NAUJIENŲ prenumerata, štai kaip pabrango medžiagos ir kiti dalykai:

1. 100 svarų laikraščinio popieriaus kainavo \$6.70, o šią dieną mokame \$7.10.

2. Už laikraščinio popierio pervežimą iš stoties į NAUJIENAS mokėjome \$51.00, o gruodžio mėnesį jau teko sumokėti \$82.00.

3. Už juodylo statinę šiandien tenka mokėti \$10.00 daugiau, negu tada mokėjome.

4. 1958 m. pakilo pašto išlaidos, o ateinančių metų pradžioje jos ir vėl padidės. Laiško pasiuntimas kainavo 3c., o dabar jau mokame 4c. Pašto atvirukai kainavo 2c., o dabar jau turime mokėti 3 centus. Praeitais metais kalendorių dar galėjome pasiūsti už 3 centus, o 1960 metų kalendoriui jau reikėjo lipdyti 4½ cento pašto ženklą.

5. Už bendrovės namo ir turto saugojimą Central Watch Service tarnautojams mokėjome \$7.00 į mėnesį, o šią dieną mokame \$12.00.

Mašinų dalys, aliejus, kitos medžiagos ir įvairūs patarnavimai žymiai brangesni, negu buvo prieš tris metus. Didesnis atlyginimas reikia mokėti ir spaustuvių darbininkams bei tarnautojams.

Jokios paramos iš svetimų valstybių ar slaptų fondų mes negauname. Verčiamės tik iš savo darbo. Padidėjus išlaidoms, esame priversti ir mes kelti kainas. Manome, kad gausūs NAUJIENŲ skaitytojai mus supras, nesupyks dėl pakėlimo kainos, ir toliau prenumeruos mūsų dienraštį.

NAUJIENŲ Administracija.

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

atleistas iš tų pareigų. Po to 2 metus jis buvo Znamero gimnazijos fizikos bei matematikos mokytoju, o 1851 metais buvo Bruenno technikos mokyklos pavaduojančiu mokytoju. Norėdamas išgyti aukštesnės mokyklos mokytojo teises, 1850 metais Mendelis du kartu laikė, bet neišlaikė egzaminų dėl to, kad jis raštiškus klausimus atsakinėjo ne pagal vadovėlius, bet dėstė savo pažiūras, kurių egzaminatoriai nesuprato. Būsimo pasaulinio masto mokslininko ir paveldėjimo dėsnų atradėjo egzaminų lape egzaminatoriai įrašė, kad kandidatas nėra kompetentingas būti mokytoju žemesnėje mokykloje. Vienuolyno siūstas, 1851-53 metais Mendelis Vienos universitete 5 semestrus studijavo gamtos mokslus, — botaniką, fiziką ir chemiją. Nuo 1854 metų jis vis tik per 14 metų buvo Bruenno karališkosios realinės gimnazijos gamtos mokslų bei fizikos mokytoju. 1869 metais Mendelis buvo išrinktas Bruenno gamtininkų draugijos viceprezidentu. 1868 metais Altbrenno vienuolynas jį išrinko savo abatu; tas pareigas jis ėjo nuo 1869 iki 1884 metų pradžios, — tais metais jis mirė širdies liga.

Mendelio darbo sąlygos

Savo mišrinimo (arba kryžminimo*) bandymus su įvairių rūšių žirniais ir kitais augalais Mendelis atliko 1856-72 metų laikotarpyje Altbrenno vienuolyno darže. To vienuolyno abatu tuomet buvo Cyrillus Napp, kuris, pastebėjęs jauno vienuolio Grigaliaus palinkimą gamtos mokslui bei vertindamas jo daržininkystės patyrimą, paskyrė jį vienuolyno daržininku, parūpino jam mikroskopą, augalų kolekcijas ir kitas mokslo reikmes; jis suprato ir vertino vienuolio Grigaliaus atliekamą augalų mišrinimo bandymų reikšmę ir visokiais būdais jį parėmė. Dėl to abato Cyrillaus Napp paramos dėka, vienuolis Grigalius Jonas Mendelis tapo paveldėjimo dėsnų atradėju.

Būdamas jautrių nervų, Mendelis turėjo net tokį emocinį pergyvenimą. Bedarydamas mišrinimo bandymus, staiga jis pajuto sąžinės neramumą, nes jam pasirodė, kad jis, bemišrindamas brolius su seserimis (tos pačios rūšies žirnius), atliekamas šventvagišką darbą ir kišasi į Kūrėjo mistišką kūrybos veiklą. Metes darbą, jis nuskubėjo pas abatą Cyrillų savo sąžinės konfliktą pranešti. Būdamas šviesaus proto, abatas Cy-

* Mišrinimas arba kryžminimas skirtingų veislių gyvulių arba augalų, vokiškai sakoma "Kreuzung". Kai kurie tam tikslui vartoja netikusį žodį "kryžiavimas", kuris reiškia ant kryžiaus kabinti, arba kryžmai sudėti. Jo vokiškas atitikmuo bus "Kreuzigung".

rillus išaiškino vienuoliui Grigaliui, kad Kūrėjas pasirinkęs jį, Grigalių, žmonijai parodyti gamtos dėsnius. Itikintas ir nuraminta sąžine vienuolis Grigalius baigė savo ilgamečius įvairių žirnių rūšių ir jų hibridų mišrinimo bandymus, suformuluodamas paveldėjimo dėsnius, kurie išaugo į paveldėjimo mokslą.

Mendelio bandymų pirmieji ir kiti darbai

1865 m. vasario 8 d. ir kovo 8 d. Bruenno gamtininkų draugijos mėnesiniuose posėdžiuose Mendelis padarė savo pirmą suglaustą pranešimą apie savo pirmųjų aštuonių

metų mišrinimo bandymus bei gautas išdavas tema "Bandymai su augalų hibridais (Versuche ueber Pflanzenhybriden) ir 1869 m. balandžio 9 d. posėdyje skaitė pranešimą "Apie dirbtiną apvaisinimą gautus Hieracium bastardus" (Ueber einige aus kuenstlicher Befruchtung gewonne Hieraciumbastarde). Tada tebuvo padaryta jo raštų 30 atspaudų ir tik kai kuriems mokslininkams išsiuntinėta, dėl to jo darbai liko mažai kam žinomi. Šiuodu išspausdintu darbu tikrumoje tebuvo, kaip Tschermak nurodo, maža dalis to, ką Mendelis buvo padaręs ir pastebėjęs.

Iš Bruenno gamtininkų draugijos užsilikusių protokolų esą galima matyti, kad Mendelis pranešęs apie kitus mišrinimus ir gautas išdavas, bet apie tuos darbus ir iš viso smulkių jo mėginimų ir išvadų aprašymų trūksta, o jo užrašų žurnalai su tiksliais bei smulkiais stebėjimų aprašymais esą žuvę. Nors savo atliekamų bandymų reikalais, abatui Cyrillui tarpininkaujant, Mendelis susirašinėjo su tada žinomu botaniku C. v. Naegeli (1817—1891), tačiau šis tų Mendelio bandymų ir išvadų reikšmės nesupratęs, ir apskritai to meto gamtos

(Tęsinys 5-me psi.)

Now at PRITIKIN

Beautiful
Modern
Desk
AND

Cabinets
available in
WALNUT
MAHOGANY
BLONDE

NECCHI

Both for less than the
price of the sewing machine alone!

NO ATTACHMENTS TO BUY!

ONLY

- Zig-Zags
- Makes Button Holes
- Sews on Buttons
- Overcasts Seams
- Darns

\$169⁵⁰

LIST PRICE \$244.50

(Limited Stock)

Easy
Terms

PRITIKIN FURNITURE COMPANY

1000 W. ROOSEVELT RD.

MONroe 6-1075

Mūšis, kurio galėjo nebūti

Rašo MARYTĖ ŽICKUTĖ

Visa istorija truputį juokinga ir drąge būdinga mūsų gyvenimui, o kadangi jos dalyvių kelėtas — kovotojai su kultūrinio nuosmūkiu, net reikšminga, todėl pravartu yra apie ją parašyti. Tik truputuką neįjauku, nes istorijon įsivėle žymūs vyrai, kurių dauguma dar taip neseniai man buvo dideli autoritetai. Štai jie visi (alfabeto tvarka ir trumpumo sumetimais be jokių titulu) — Balinis(?), Cicėnas, Gimbutas, Girmius, Jašinskas, Rūkštelė, Santvaras, Vizgirda.

Istorija prasideda Bostone, atmintinos kultūrinio nuosmūki deklaracijos gimtinėje, kurion atvažiavo Rūkštelė su savo paveikslų paroda. Is kas čia tokio? Valia mėgėjams teatralams ruošti vaidinimus ir surinkti pilną salę žiūrovų, valia ir menkam poetui viešai skaityti savo eiles, ar jo klausosi dešimlys, o gal šimtai prastos poezijos mėgėjų, valia grafomanui parašyti penkių šimtu puslapių knygą ar tikėtis, kad ją išpirks. Kartais ir išperka... Negi stovėsi su vėzdu prie knygų parduotuvės ir daužysi kiekvieną, perkančią grafomaniją? Tačiau Bostone, jei ne realus (šakotas ir parankus smogti), tai simbolinis vėzdas, atrodo, yra būvęs, ką liudija ir Balinis ir dailimi Jašinskas ir visa krūva nepasirašytų atšaukimų laikraščiuose.

Ką Vizgirda besakytų, o Rūkštelė piešti moka: atsivežė jis į Bostoną specialų, nesureguliuotoms sąskaitoms suvesti paveikslą: Judošių, į kurių tik žvilgsnį metęs, atpažįsti vieną iš skaitlingų piešėjo priešų. Toks būdas sąskaitoms suvedinėti dailininkų pasaulyje nėra naujas, tačiau jis neparodo piešėjo finesse de l'esprit ir pakankamos pagarbos savo kūrybai, nes kiekvienas triukelis mene yra didesnė ar mažesnė nekultūringumo apraiška. Bet aš taip pat abejoju, ar kultūringas yra vieno cento mostas, pakritikuotas Vizgirdos, ir vieša ar nevieša Girmiaus agitacija nepirkti paveikslų, nes tokia elgsena primena dviejų mažiuko bažnytkaimio krautuvėlių savininkų konkurencijos metodus.

Ir aš nesu Rūkštelės tipo paveikslų mėgėja, ir aš manau, kad dauguma mūsų stipriųjų dailininkų yra susispietę Dailės institute, ir man graudu, kad mūsų visuomenės dalis (net akademikai, anot Santvaro) žavisi ir perka menkaverčius paveikslus, tačiau dėl šito man niekada nekilo noras griebtis Santvaro terminą vartojant, gatvės batalijos metodų. Man rodos, kad mūsų vyresnioji karta savo skonį, pomėgius ir menines pažiūras atsivežė iš namų, kur vienas iš pačių didžiausių dailininkų, ką bekalbėtume, tebebuvo

žmuidzinavičius. Toji karta šioje šalyje, užkliuvusi fabrikuose bei kitokiose darbovietėse, nebeturi nei laiko, nei jėgų augti kultūriškai ir intelektualiai, tad vargu, ar konsekvenciška tikėtis iš jos, kad ji zavėtuši modernizmu, pražydusi visose meno srityse Europoje ir pastaruoju metu ypatingai Amerikoje? Savaime suprantama, nereikia numoti ranka, atsidūrus į kieta ir užsikonservavusią uolą, kiekvienas naujas žodis, kiekvienas naujas vaizdas daugiau ar mažiau praplečia akiratį, bet ne gatvės batalijos, kurios greičiau atneša priešingus rezultatus.

Bet grįžkime prie mūsų istorijos.

Rūkštelės paveikslų paroda pasibaigė, ir visa vietinė batalija būtų likusi mūsų Bostono kavučių, alučių ir kitokių subuvimų pašnekesių tema, tačiau išlindo geraširdis Santvaras, prisidėjo piklokas Vizgirda, ir menkas reikalas didžiu nuskambėjo per visą plačią lietuviškąją Ameriką.

Palanžtų burių dainius, reprezentatyviausias rašytojų draugijos pirmininkas, kaip vienas "Dirvos" redaktorių, iš pareigos privalėjo apie tą parodą parašyti savo laikraščiu, ar ne? Žinoma, kad taip. Bet kas esatė skaitę kokį Santvaro raštą, kur jis ką nors būtų baręs, peikęs ar niekinęs? Man neteko. Jis tikras kanauninko Tumo pasekėjas — mažesnis deimantiukų ieškotojas, su tuo tik skirtumu, kad kanauninkas mokėdavo ir supylti ir koja treptelėti, o jo pasekėjas, taip didžiai norėdamas su visais geruoju gyventi, ir to nemoka. Ir žinoma, iš po Santvaro plunksnos dailininkas Rūkštelė, gal ir pačiam autoriui nenorint, išėjo daug didesnis, šviesesnis ir gražesnis, negu iš tikrųjų yra. Aišku, kad negerai, — daiktus reikia vadinti tikraisiais vardais, kitaip susimaišysime ir nebeatskirsim, kur dramblis, kur blusa. Ir būtų buvę naudinga, kad kas nors (galėjo ir pati redakcija) išmaningai (sachlich) būtų apkaręs Santvaro entuziazmą.

Deja, išėjo kitaip. Kaip liūtas galingasis pašoko mušti ir Rūkštelės ir Santvaro, mažiausiai nusidėjusio, Vizgirda. Jis "Vienybės" laikraštyje prirašė tiek daug piktų ir paniekiamųjų sakinių, kad nenoromis pradėti tikėti, jog Rūkštelė tikrai stambi figūra meno pasaulyje, jei reikalinga tokios triukšmingos patrankų salvės jai nudobti. Prisiminus judošiaus portretą, gal ir suprantamas Vizgirdos įsikarščiavimas, tačiau yra auksinė tiesa, kad pirma reikia ataušti ir tik tada pradėti veikimą. Ne tik aš viena būčiau dėkinga Vizgirdai, jeigu jis visą savo straipsnio balastą būtų nubraukęs, o išplėtęs tik tą poskyrį, kuris

prasideda žodžiais — "Savo kritikoje kalbate apie gerai valdomą piešinį..." — nes šiame poskyryje pamatome Rūkštelės silpnębes ir pasimokome, kaip žiūrėti ir ko ieškoti kitų dailininkų paveiksluose.

Vizgirdos patrankoms vos spėjus nutilti, ir Santvaras nepanoro likti skolingas ir prisaušdė net pusantrą "Dirvos" puslapio. Ir kam? O gi tam, kad atremtų visus Vizgirdos puolimus savo adresu: aš ne toks glūpas, kaip tamsta dėstote, gerbiamieji, netikėkite Vizgirdai, aš išmanau ir šį ir tą, mačiau tąjį ir antrąjį, kalbėjau su tokiu ir kitoku... Ir kaip ir tinka geraširdžiui lyrikui, į savo kanonados pabai-gą Santvaras susigraudina ir dievažyjas nenutraukis draugystės bei parašysias apie busimą Vizgirdos parodą. Tačiau visame tame traktate neužtikau nei eilutės, kad šaudytojas būtų atrėmęs mano minėtą Vizgirdos straipsnio pastraipą ir parodęs mums, kad Rūkštelė nėra toks menkas dailininkas, kaip Vizgirda apie jį kalba. Tai kam skaitytojui visa tai reikalinga? Nebent tik tiek, kiek reikalingi ponučių pašnekesiai salionuose apie tolimesnes ir artimesnes kaimynės? Kada šešiasdešimčiai kultūrinės deklaracijos autorių savo laiku siūliau rimtai reaguoti į nuosmūkinę mūsų kultūrinio gyvenimo apraišką, nei sekundės nepagalvojau, kad tie reagavimai galėtų būti farsiški.

Deja, apsirikau. Ir skaudžiai, nes be jau minėtų pagrindinių ir kelių antraeilų spektaklio vaidintojų, atsirado ir dar daugiau. Išlindo iš užkulyso Gimbutas ir, kaip dera nuosaikiam architektui, "Dirvos" arenoje prisikabino grynai prie formalinių dalykų. Girdi, kodėl "Dirvos" redakcija, atspaudusi Santvaro recenziją, atsiskakė spausiti Vizgirdos laišką Santvarui, ir šiam pirmajam prisiėję, naudotis "Vienybės" patarnavimais? O "Dirva" jam čia pat atsako, esanti nuomonės, kad Vizgirdos laiško nereikėję spausdinti nei "Dirvoje", nei "Vienybėje", nei kurioje kitoje spausdinamoje "popieroje". Aš, beveik visiškai sutikdama su "Dirvos" redakcija pirmuoju atveju, pasigėndu jos nuosaikumo antruoju, būtent — nereikėjo jokioje popieroje spausdinti ir jupiterišku Santvaro aimanų.

Jau, rodos, buvo galima nuleisti uždangą ir duoti progos publikai pašvilpti, bet ne — dar atsirado norinčių vaidinti: kas savaitė bereaguojas į visokius mūsų gyvenimo reikšnius Cicėnas nusprendė nepraleisti progos spirtelėti Rūkštelei, kad ir jo atitinkama duoklė būtų atiduota. Cicėno spyris buvo pats dramatiškiausias, nes, jo paties žodžiais tariant, jis turįs teisų būti laisvas nuo Rūkštelės piešinių, todėl Akademini skautų sąjūdžio dr. Vydūno

šalpos fondo atviruką, pieštą Rūkštelės, užvožęs ir graži-nes atgal... Įsivaizduokite, koks teatrališkas ir pilnas pasipiktinimo viešai papasakofas garbaus žurnalisto mostas; Aš, rodos, tą patį atviruką turiu dabar prieš akis. Kad žinotume, apie ką kalbame, štai jo turinys: trys pušų kamienai, sniegu laukai ir trobos bei miškas horizonte. Nesu didelė meno žinovė, bet, kiek išmanau, ir kompozicijos atžvilgiu (atseit, plokštumų išdėstymu), ir spalvinių niuansų vienuma ir impresijos pilnumu šis Rūkštelės piešinys vienas iš jo geriausiųjų. Ir Cicėnas, esu tikra, Kalėdų proga yra gavęs daug blogesnių piešinių. Ar jis juos visus užvožęs gražino atgal? Abejoju. Tad kodėl toks pasipiktinimas? Nebent dėl to, kad Rūkštelės piešinys perdėm realistiškas. Būt tuomet tampa labai neaiškios Cicėno bendrosios pažiūros į meną, nes, sprendžiant iš jo viešų pasisakymų apie literatūrą, šioje meno srityje jo skonis labai jau realistiškas. Negi garbus žurnalistas būtų dvilypė, trilypė ar dar komplikuotesnė asmenybė?

Šio straipsnio pradžioje visą šią istoriją pavadinau "truputį juokinga". Tokia ji man atrodė beskaitant mūsų laikraščiuose paskirus jos epizodus, tačiau dabar, kai ją papasakojau vietoje, noras juoktis visai pradėjo, o užgožė moteriškas grauduly, — kad mūsų dideli vyrai eikvoja energiją ir laiką ne vertybėms kurti, o menkoms sąskaitoms suvedinėti bei savo prestižui ginti. Tikrai juokinga, gal, liko tik vienui viena aplinkybė — kad tokių stambaus kalibro patrankų ir tokių didelių karvedžių prireikė vienam piešėjui nudobti, kuris, visai batalijai nurimus, pieš kaip ir piešęs Judošius, gubas, pušis ir kitokius piešinius, gal būt, net dėkingas už nemokamą ir didelę "publicity". O eilinis paveikslų mėgėjas, gal ir vėl pirks tuos piešinius, nes visoje toje žodžių jūroje, išskyrus vieną, jau porą kartų minėtą, pastraipą, niekas nepasakė, kodėl tie piešiniai negerai bei nemeniški.

SOPHIE BARCUS

RADIJO VALANDA

Visi programai iš WOPA,
1490 kil. AM 102-7 FM

Kasdien: nuo pirmadienio iki
penktadienio 10-11 val. ryto

Šeštadienį ir sekmadienį
nuo 8:30 iki 9:30 v. ryto
VAKARUSKOS: pirmad. 7 val. v.

Tel.: HEMlock 4-2413

7159 S. MAPLEWOOD AVE.

Chicago 29, Illinois

(Atkelta iš 3-čio psl.)

mokslininkai ir pats Charles Darwin (1809—1882) nepastebėjo Mendelio didelio įnašo į gamtos mokslą. Anuo metu jo bandymai bei atradimai liko nesuprasti ir po jo mirties ilgą laiką užmiršti. Tik W. O. Focke savo knygoje "Die Pflanzenmischlinge" 1881 m. nurodė į Mendelio mišrinimo bandymus ir jo gautas išdavas. 16 metų po Mendelio mirties, 1900 metais, vienas nuo kito nepriklausomai Carl Erich Correns (1864—1933) Muenstere, Vokietijoje, Erich von Tschermak (gimė 1871 m. IX. 15) Vienoje, Austrijoje, ir Hugo de Vries (1848—1935) Amsterdame, Olandijoje, kiekvienas iš jų savo tyrimais priėjo tų pačių išvadų, kurias ir Mendelis buvo gavęs. Peržiūrėdami senesniąją literatūrą, šie trys vėl atrado užmirštą Mendelio mišrinimo bandymų aprašymą; ypač Hugo de Vries atkreipė tinkamą dėmesį į Mendelio raštą ir jo gautus paveldėjimo rezultatus. 1900 metais Erich von Tschermak pirmasis išleido Mendelio raštus. Mendelio raštų vertimą į anglų kalbą atliko William Bateson (1861—1926) ir išspausdino Journal of the Royal Horticultural Society of England 1901 metais.

Be botaninių bandymų, Mendelis užsiėmė dar meteorologija ir savo šiuos stebėjimus, kuriais specialistai laikė pavaldiniais, paskelbė Brueno gamtininkų draugijos leidinyje 1868 metais. Mendelis ilgus metus darė žemio vandens matavimus (Grundwassermessung) ir saulės dėmių stebėjimus, tik šios išdavas liko spaudoje nepaskelbtos. Brueno gamtininkų draugijos leidiniuose buvo išspausdinti šie Mendelio darbai: 1) Bemerkungen zu der graphisch-tabellefarischen Uebersicht der meteorologischen Verhältnisse von Brünn, I t., 246 psl., 1864 m.; 2) Meteorologische Beobachtungen aus Machren und Schlesien fuer die Jahre 1864—1867, II-V t.; 3) Versuche ueber Pflanzenhybriden, IV t., 1866; 4) Ueber einige aus kuenstlicher Befruchtung gewonnene Hieraciumbastarde, VIII t., 26-31 psl., 1870; 5) Die Windhose am 13. Oktober 1870, IX t., 229 psl., 1871.

Pastaba: JAV spaudoje 1957 m. gruodžio mėnesį buvo paskelbta žinia, kad Illinois valstybės universitetas Champagne įsigijo Grigaliaus Mendelio laiškus, fotografijas, jo mėginimų aprašymų rankraščius ir asmeninius popierius, pirkdamas šiuos dokumentus iš Hugo Iltis, Mendelio biografo, našlės; 1939 metais, bėgdamas nuo nacių, Hugo Iltis, kuris buvo surinkęs vertingų Mendelio rankraščių, dokumentų bei laiškų, didelę to rinkinio dalį iš Bruenn-Brn, Čekoslovakijos, išvežė į užsienį; Bruenn-Brn likusi Mende-

lio rankraščių dalis esanti žuvusi.

Mendelio mišrinimo bandymai

Mendelis savo rašto apie hibridus įvade nurodo, kad kitų anksčiau atlikti dirbtiniai apvaisinimai gėlių, iš kurių norėta gauti naujų spalvų variacijų, buvo akstinu jo bandymams. Tada jau kitų buvę pastebėta, kai buvo padaryta vienos rūšies gėlių mišrinimas, tai tam tikru taisyklingumu kartojasi tos pačios hibridų formos. To reiškinio paskatinti eilė asmenų, kaip Koelreuter, Herbert, Lecocoq, Gaertner, Wichura ir kiti, su dideliu atidumu atliko vertingus stebėjimus. Jau Gaertner savo veikale "Bastardu atsiradimas augalijoje" (Bastardenerzeugung im Pflanzenreich) aprašė vertingus stebėjimus, o Wichura paskelbė nuodugnius stebėjimus apie gliuosnių bastardus. Bet anie stebėtojai nebuvo suvokę bendro dėsnio, būtent, kokių santykiu vyksta bastardų susidarymas ir vystymas. John Goss jau 1822 metais pastebėjo tam tikrą dėsningumą spalvų variacijoje; savo stebėjimus jis aprašė ir išspausdino Transaction of the Horticultural Society of London, V t., 234—36 psl., 1824; dėl to jis laikomas Mendelio pirmtaku.

Mendelis įsitikino, kad tam tyrimui reikalingi detalūs bandymai, kuriais naujai atsirandančių formų skaičius būtų tiksliai nustatytas. Su dideliu pasiryžimu Mendelis atliko tokius pirmu atveju 8 metus trukusius bandymus pagal griežtai nustatytą planą su 22 žirnių rūšimis (su pisus sativus rūšimis ir jų parūšimis, kaip pisum quadratum, sacharatum ir umbelatum) ir gautas išdavas jis aprašė savo jau anksčiau minėtuose raštuose

"Bandymai su augalų hibridais" (1865 metais) ir "Apie dirbtinu apvaisinimu gautus hieracium bastardus" (1869 metais).

Žirnius tam bandymui Mendelis pasirinko dėl to, kad jie geriausiai atitinka tuos reikalavimus, nuo kurių pareina bandymo sėkmingumas. Tam reikalinga, kad bandymui naudojamų augalų rūšys turėtų pastovius skirtingus savybės požymius, kad jie būtų lengvai apsaugojami nuo pašalinio nepageidaujamo apvaisinimo, kad sekančiose kartose (generacijose) nesumažėtų vaisingumas (našumas). Be to, pats žirnių žiedo sudarymas yra patogus dirbtinam apvaisinimui. Per dvejus bandymo metus iš 34 žirnių rūšių jis išrinko 22 rūšis su 7 pastoviais palikuonių savybių požymiais: 1) pastovi subrendusios sėklos išvaizda, 2) spalva, 3) sėklos diego spalva, 4) subrendusių ankščių išvaizda, 5) nesubrendusių ankščių išvaizda, 6) žiedų susiskirstymas ir 7) stiebu (virškščių) ilgis. Mėrinamas daugiau negu 10,000 žirnių žiedų, lytines dulkeles atidžiai pernešė ant norimo žiedo lytinių kotelių. Jis stebėjo, kad tam tikri augalo požymiai, nors ir mišrinami su kitais, visada pasireiškia matomai. Tokius savybės požymius M. pavadino dominuojančiais (vyraujančiais); tokius požymius, kurie mišrinant palikuoniuose pasislepia, jis pavadino recesyvais (pasleptais).

(Bus daugiau)

Anglų Kalbos Pamokos
K. GINEITIS3255 So. Union Ave., Chicago 16, Ill.
Telefonas: Victory 2-0105Duoda prieš karą baigęs
Čikagos universitetą.
1 dol. 25 ct. val. — privačios
VERTIMAI • PILIETYBĖ • LAIŠKAI**VISUOMENĖS MOKSLŲ, MENO IR LITERATŪROS ŽURNALAS****DARBAS**

kritiškai stebi mūsų išėvijos, Lietuvos ir viso pasaulio gyvenimą. Prieš konservatyvią provincialią tradiciją DARBAS stato humanistines vertybes ir kūrybiškai šviežių žodį.

5410 SIXTH AVE.
Brooklyn 20, N. Y.

Ligi 1959 metų pabaigos iliustruotą trimėnesinį žurnalą DARBĄ galima užsakyti sena kaina: \$2.00 metams, \$5.00 trejiems metams; studentams \$1.50 metams. Paskiras numeris \$75 centai.

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilus, ar kaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimel ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas: Central 6-5208

Generaliai Agentai Šių Kompanijų:

COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.**SAVE IN SAN FRANCISCO FINANCIAL CENTER OF THE WEST**

Current rate per annum EFFECTIVE JAN. 1, 1960

4 1/2 %**ARGONAUT Savings & Loan Assn.**128 POST STREET
San Francisco 8, California

Write for "Save by Mail" Kit, Dept. A. F.

Name .....

Address .....

City .....

State .....

PAUL'S DRUG STORE
Headquarters for Vitamins - Baby needs, Sick room supplies — Trusses - abdominal belts, elastic stockings — sacroiliac belts, also for shipment overseas. Have your doctor call RE 7-0105 for prompt prescription service.
Open 7 days a week.
616 1/2 So. KedzieNEW CITY PHARMACY
Open 7 days: 9 am to 11 pm
Sundays and Holidays.
T. A. KEMPA, R. PH.
Prescription Specialists.
Have your doctor call RE 7-3401
We will deliver free.
5258 SO. ASHLANDKeating Prescription Laboratory
PRESCRIPTION SPECIALISTS
OCTOVITE MULTIPLE VITAMINS
"1 capsule daily provides proper amount of all necessary vitamins".
\$4.50 buys a bottle of 100 plus 1 week free supply with this ad only.
6239 1/2 S. KEDZIE AVE. HE 4-1607
FREE DELIVERYSLOAN'S DEPARTMENT STORE
Pilnas pasirinkimas vyriškų, moteriškų ir vaikams rūbų, duoda visai jūsų šeimai galimybę gražiai pasipuošti už žemiausius kainas. Kalbam lietuviškai
7042 SO. WESTERN AVE.
Phone: PRespect 8-9210AIRPORT GARAGE
PHILLIPS 66 PRODUCTS
Complete repair service by experts.
Tires-Batteries-Accessories-Washing
Chicago Motor Club Towing.
For emergency service call LU 2-5155
6027 SO. CICERO AVE.ABERDEEN HEATING CO.
37 years experience.
6801 SO. ASHLAND AVE.
Cleaning and Boiler Repairs.
New and Used Gas and Oil Burners.
Guaranteed quick and perfect work.
PR 6-3300BRIDGEPORT
CURRENCY EXCHANGE
Daily Auto License Service.
Checks cashed — Money orders.
748 WEST 35th STREET**F & M RADIO & TELEVISION SERVICE**Authorized
DELCO & MOTOROLA DEALER
Car radio repaired while you wait
3159 S. Wallace St. CAmet 5-9833**GIBSON CITY SANATORIJA,**kur ligoniai jaučiasi kaip namie.
Malonus patarnavimas yra mūsų pagrindinė savybė. Vyresnio amžiaus vyrams ir moterims arba chroniškiems ligoniams. Slaugių priežiūra įstiga parą ambulatorijos ir lovoje gulintiems ligoniams.
MRS. S. C. HANSEN, Mgr.
Kviečiame apžiūrėti.
Dėl platesnių informacijų kreipkitės
415 S. LOTT — GIBSON CITY, ILL.
PHONE 5805 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, JANUARY 9, 1960

Ar žavėdamiesi "Parduotom vasarom" neparduodame Lietuvos?

(Dėl 1957 metais bolševikų premijuoto Juozo Baltušio novelių romano "Parduotos vasaros")

III.

(Tėsinys)

Šioje penktoje ir paskutinėje "Parduotų vasarų" pirmojo tomo romano "novelėje" patiekiamas jau platesnės apimties kaimiečių gyvenimo pavaizdavimas. Ir čia vedamasis personažas tas pats piemuo. Čia šis piemuo pasamdomas jau ne į vienkiemį, o į didelio kaimo kiemą pas ūkininką Dirdą. Šio kaimo viename gale susimetę "visokie skurdeivos": "Tiek ir turi kiekvienas, ką sukliurusią pirkelę ir parištą ožką palangėj, o daugiau niekas nieko neturi. Na kai kas dar galiuką daržo, bet toks ten ir daržas, kad atsistojes ant vienos ežios lengvai apšlapinsi antrąją". Šis kaimo galas vadinamas "Driskio komanda". Žmonės čia "taigi nors biedni, bet ne tokie jau visi galvijai, tik tai šitas Proškus pardadūšis! Skėrio pinigų kampanijon šliejasi... Ir dėl šitos kampanijos jis tau ir šunį pakars ir katę nulups ir ką tik daugiau nori. Pernai susiląžinęs gyvą pelę perkando. O vis dėl to, kad skėriečiai jį savuoju laikytų, kad tarp bagotų jam pasėdėti prie stalo".

Antrasai kaimo galas vadinamas "skėriečiai" pagal turtingiausią to galo gyventoją Skėrį. "Visą antrąjį ūlyčios galą užtūpė šitie skėriečiai (kaip skėriai!) — kulokai iki vieno, vežasi bernus ir mergas nuo pat užgavų, piemenis — nuo pusiaugavėnio... Nuo seno juos "Skėrio pinigais" šaukia. Placiakiemiai, išpūstazandžiai, storamašniai, algasukiai, kad juos amalas trenktų, griausmas paguldytų!"

Taigi dėlto — taip, kaip Stalino katekizme: viename gale gerieji biedniokai, o antrame likviduotinieji biaurybės kulokai.

"Novelės" piemuo, kaip jau minėta, pateko pas Dirdą, vadinamojo "Skėrio pinigų" galo kaimo kulaką, kurio šeima ir jos nariai išsiskiria net iš čia suminėtu vadinamųjų "storamašnių". Dirdos šeimą sudaro tėvas, motina, duktė ir trys sūnūs. Visi suaugę, todėl sandomas tikrai vienas piemuo, kuriam tenka ne tikrai piemens pareigą atlikti, bet ir padėti jauniausiam sūnui Poviliokui — kalviui: dumti žaizdrą ir kitaip padėti kalvėje. Visi Dirdos šeimos nariai išskirtinai nenormalūs padarai.

Senis Dirda jau pasenęs, nesikėliaš iš lovos, piktas, savanaudis, aukščiausio laipsnio šykštuolis, kankinąs visą šeimą pikčiausiu įkirimu.

Kai kalvis Poviliokas sugrižo su pasamdytu piemeniu ir

abudu įėjo į trobą, tėvas ir Poviliokas be kita ko ir taip ginčijosi:

— O sakiau išleisdamas: didesnio paieškok, — vėl sugergždė senis. Ką dabar čia man parvežei? Ar tokio padėjėjo kalvėn reikia?

— O tu, tėvok, bent atsuktum, akį užmestum... Ne piemenį, tikrą ažuolą partrenkiau! — šyptelėjo Poviliokas.

— Algos kiek, klausiu, sukišai?

— Pigiai suderėjau, tėvok. Grįžtelę linų pažadėjau, puspūrį miežių...

— Kokių linų?

— Šukuotų nedaviau, tiktai nubrauktų. Paskui dar pūdą rugių (nepr. Lietuvoje pūdų jau nebuvo)...

— Palauk, kur lendi su rugiais. Aš apie linus klausiu. Namuose palaidos sruogelės nėra, virvagalio pasikart nerandu, o tu linus piemeniui?! Namus išpūstyt nori?

— Tėvok...

— Vežk atgal savo varliamušį. Linus, matai, aš jam atkišiu.

— Bet tu palauk, tėvok...

— Patylėk, sakau! Labai jau išsismagintai tėvo gerą svečiams žarstyti. Kad toks gudrus, toks geras visiems nori būti, tai pirma sutausok namus, savo paties namus, o tada jau ir žarstyk. Nors ir abiem rieškučiom! — pakėlė senis balsą. — Tikrai savo duok, o ne mano!

Užsikosėjo, ilgai grumdėsi po apklotais...

— Sveikatėlę saugok, Peliksiuk. Jau ir taip nebedaug jos turi, kvokši, duodi kosuliu nuo ryto iki vakaro (patarinėjo Dirdienė)...

— Tai tu mano mirties lauk?

— Kaip tau, Peliksiuk, ir liežuvis apsiverčia šitaip sakyt!

— Visi jūs geri! Kol sveikatos turėjau, kol visus namus tempiau ant savo kupros: tėveliukas geras, tėveliukas mielas! O dabar tik ir stypčiojat aplink lovą, tik žvairakiuojat visi ratu: kada tas senis kojas pakratys, kada griebsim viską?

A? Nepatinka? Gal neteisybę sakau?

— Peliksiuk, susimildamas...

— Nemirsiu — suriko senis.

— Tyčia nemirsiu, nors išdvėskit čia visi! Laukit belaukę, draskykites vienas kitam akis, o nesulauksit mano mirties! A? Nepatinka?

— Pono Dievo valia...

— Ir nemirsiu! — driūktelėjo Dirda kojomis po apklotu.

— Nors pasikarkit visi, o nemirsiu! Nugiedosiu į šilainę ir užkasiu, pasiriks tau pavydas!

— Peliksiuk, dėl dievo švento...

Senis nepasiliovė. Žodis po žodžio išsėlo jis ne juokais. Šaukė tuoj pakilsis iš lovos, pergyvensis ne tik žmoną, bet ir visus vaikus, o paskui išbildėsias piršliais ir parvesis į namus aštuoniolikinę, kad dvejetu arklių nepavaziuosi. — Pašokdins jinai jus visus, pagiedosit jūs man!

Taigi, čia jau ir autorius kartu su Dirda nudirda už imanomo įtikinamumo ribų.

*Dirdos piemuo suartėja su kaimyno Indrišiaus piemeniu Alyzu ir iš šių piemenų pašnekėsio aiškėja:

— Negi savojo Dirdos tu nežinai?! Visas Skėrio pinigų galas padūkęs, o Dirda, tai pats pasičiausias tarp jų. Niekas dar neatsimena, kad

jis samdiniui algą sumokėtų... Ką ten algą, iš jos daug nesu-sikursi. O štai su Alešiu nu žasimis prekiavo, tai vogė abudu pasišokinėdami. O paskui dar plienčikai per karą... Ar maža pinigų surinko?

— Kokie plienčikai?

— He, neturiu aš tau akmenio po ranka (sako Alyzas)! Karo plienčikai, nuveptalūpi tu! Ateina pabėgęs plienčikas iš miško, rodo seniui Dirdai auksinius: pagelbėk, dėde, paslėpk. O tas pavėdėja jį pajaujin, katkšt per galvą, o auksinius — užantin. Atėjo kitas, jis ir kitam kaukšt pajaujy per galvą, vėl auksiniai užantin... Ir niekas nė šnipšt!

— Tu gal matei?

— Kam matyt, ką visi žino. Po saldūne obelīm visi užkasti. Šit nuleis sniegą, pats pažiūrėk, kas ten žolės priaugę po la saldūne! Juoda visa, traška, verpetais gula į šalis... Tai ar iš balos tas žolės juodumas?

— O vėlgi kai užėjo bolševikai, — šnekėjo jis toliau, — tai ir čia Dirda apsisuko. Atėjo pas jį ponis Jalbzykova, kiša Dirdai auksinius daiktus

(Tėsinys 7-me psl.)

AR-THRY-GO TEPALAS

Mažina gėlą ir skausmus.

Vieną sykį pavartoję AR-THRY-GO, vartosite jį nuolat, kai patirsite jo nepaprastą pagalbą visos šeimos sveikatai. Stebuklingai pašalinami raumenų skausmai, neuritas, artritas ir kiti reumatiniai skausmai.

Sumažina uždegimo ir peršalimo skausmus. Išsirašykite dar šiandien. Normalaus didumo \$1.25. HUSSEY DISTRIBUTING CO. Dept. A. F. 115 Broad St., S. W. ATLANTA, GEORGIA

LITHUANIAN BAKERY

2450 W. 59th Street
Chicago 29, Ill.

Tel. HEMlock 4-7434

Kepa įvairiausius kepsnius ir kaimišką piragą, ruginę normalę ir plikytą kaimišką duoną, kariškių rupių ruginę duoną, kuri mėgiama, ypač senesnių žmonių. Priima užsakymus tortams, pyragaičiams ir kitokiems kepiniams įvairiomis iškilmių progomis. Krautuveje gausami importuoti delikatesai, lietuviškos dešros, kumpiai ir kt. maisto produktai. Atdara nuo 8 ryto iki 6 vak. Uždaryta sekm. ir pirm. Sav. Antanas Kazilionis.

TAUPLYKITE TEN, KUR MOKAMAS AUKŠČIAUSIAS DIVIDENDAS

Nuo 1960 metų sausio mėn. 1 d. mes mokėsime

Ant visų taupymo sąskaitų

4 1/2%

MIDLAND
SAVINGS & LOAN
ASSOCIATION

Ant specialių "Bonus" taupymo sąskaitų

5%

4038 ARCHER AVENUE Chicago 32, ILL.

Tel. LA 3-6719

Prezidentas August Saldukas

Kiekviena sąskaita apdrausta ligi \$10.000.-
Federalinės valdžios draudimo įstaigoje

Kapitalas \$ 5,000,000.00

Įsteigta 1914 m.

(Tęs. ys iš 6-to pusl.)

visokius: palaikyk, girdi, doras žmogau, pasaugok, kol šitie pšeklenti holševikai prapuls. O tas, kai paėmė laikyti, tai ir dabar tebelaiško.

Dirdos šeimos nariai nenormalūs, iškrypėliai. Vyriausias sūnus Kazimieras prasiškeikęs, negalintis surasti sau pačios:

— Pasigailėtum tu mano senos galvos, vaikeli, — pasakė trukčiojančiu balsu (motina). Žmonių pajuokai mūsų namus pakeli. Nebeišmano galva mano, kur tave pakreipt, kurion pusėn kelią parodyti. Kelintas jau kiemas tau atsakė. Kaipgi dabar žmonėms į akis pažiūrėti? Saliamutė (duktė) pernoko belaukdam, tik ir taiko iš namų ištrūkt, šliaukstosi, kur diena, kur naktis... Pareis kuriuo poryčiu pakrauta sterble, ir nepakaltinsi už tai.

Antrasai sūnus Juoziokas: "Šiurkštūs, seniai kirpti ir retai, matyt, tešukuojami jo plaukai, buvo subrukti nuo pakaušio į priekį, prasiskyrę ties ausimis; nosies kremzlė giliai įmušta pakaktin, nuo ko patį nosis gerokai kilstejo į viršų ir pašėlusiai priminė anties snapą". Piemuo, su kuriuo Juoziokas atlieka tvartuose gyvulių šėrybą, taip apie Juozioką sako: "Net baugu: gyvas žmogus, o nekalba!" Patsai tėvas Dirda, siūsdamas jauniausią sūnų Povilioką piemens samdyti, apie Juozioką sako: "Vienas sūnus ženijasi, o kitas sūnus (Juoziokas) taigi durnas, tai važiuok tu, Poviliok!"

Visi — sūnūs, duktė ir pati motina kas ką įmanydami vagia.

Štai kaip piemuo dėl to pasisako:

— Duok dieve rasti — neduok dieve nerasti. Duok dieve rasti — neduok dieve nerasti...

— Tetulyt! — šaukiu iš apačios, — ar man ką sakai?

Senė stabtelėja. Priemenės tamsoje girdėti, kaip ji pūškėčia pridususi, gauda kvapą:

— Tai aš, vaikeli, poterius... O tu savuosius ar atkalbėjai?

Ir lipa toliau. O kopėčios ilgos, kol nusigauna pašelmenin — pridūsta senė, ir jos malda stipriai sutrumpėja:

— Duok dieve — neduok dieve... duok dieve — neduok dieve...

"Meluoja senė. Ne poteriai jai rūpi. Įsimanė mūsų vištos nešti(?) kiaušinius ant užlų. Ir neša... Prarado ramybę senė, lipa rytais ir nežino: ras ką gūžtojų ar neras? Dėl to ir bumba".

— Duok dieve — neduok dieve!..

"Kas vagia kiaušinius — nežinia. Gal šeškas, o gal Saliamutė. Visi vagia. Visi seka vienas kitą kaip sudegę ir vagia visi. Vagia viską. Pirmą kartą matau aš tokius gaspa-

dorius, kad grobtų savo pačių kieme. Kiekvienas jų turi savo slaptą kertę ir kiekvienas stengiasi ką nors nudžiau ir nutemt į savo kertę, stveria jie viską: senus skudurus, gelžgalius, puodus, virvagalius, rūkytą kumpį, tuščią maišą, klumpes, karvės pasaitą, dešrų ringelę, linų grįžtelę, grūdus ir kiaušinius, milo atsnaigą ir drobės apatinius...

Grobia vienas kitam per akis, vienas kitam iš panosės. Kur tiktai kuris pasisuko!..

Ir visi stebisi šitom vagystėm, trauko pečiais, šnarpščia, barasi, ieško vagies vienas kito akyse, o vagies, žinoma, nėra. Senė linguoja galva:

— Oi, vaikai, vaikai... Ir į ką jūs atsigimėt tokie?

— Ogi į tavo užkuparį! — Spragtelėja Saliamutė, užsiplieksdama pykčiu.

Senoji nutilsta, kadangi priemenė stovi jos kraitinis kuparas. Stovi jis atokiau nuo sienos, o į šitą tarpą prigrūsta, prituntinta visokiausių daiktų. Senė dangsto savo turtus išstrandėjusia gūnia, nuo kurios neša toks kvapdis, kad nesinori prieiti artyn. Bet daiktai patys ima ir išvirsta, ir tada Saliamutė šaukia:

— Matut, užkuparis prakiuoro!

Bet ir pačiai Soliamutei ne visuomet sekasi. Jos slaptavietė seklyčioj po lova. Ji žemai nleidžia lovatiesę, slėpdama visas neteisības palovy, tik ne visuomet paslepia. Žiūrėk išlindo viduraslin nekarštų vilnų kesulas, verpalų matkelis, rainuočio galas... Ir tada jau senė bumbena:

— Mergautinius savo apdorok!

Kazimieras (vyriausias sūnus) atitvėrė sau lentomis vežimdėtės pašiušės kertę, padarydamas ne tai kamaraitę, ne tai šuns būdą, su durimis ir

velke, ant kurios pakabino vos ne dvejų pūdų spyną.

Iš pradžių atrodė, kad Juoziokas neima. Bet štai vieną naktį Kazimieras nutvėrė jį tempiant iš svirno didžiulį maišą miltų.

Vienas tik Poviliokas (jauniausias sūnus kalvis) neturi savo kertės ir netempia nieko. Pliekia kūjaliu pasidainuodamas, pasišaipydamas ir moja ranka:

— Iš bezdaly virvės nenuvysi!

Deja, "novelės" pabaigoje paaiškėja, kad Poviliokas yra visų didžiausias vagis, nes, tėvui Dirdai mirus, pavagia iš sesers Saliamutės jos pasigrobtąjį iš mirštančio tėvo pinigų maišą ir su kulako Poderio dukterim Uršula pabėga į Hamburgą, o iš Hamburgo į Ameriką.

Tokia tatai turėtų būti Lietuvos ūkininko šeima ir toks jos ūkininkavimas. O betgi: "Karvių čia buvo aštuonetas, melžiamų, dvi mituliukės, keli veršiukai. Buvo čia avių visas pulkas, ir keli arkliai, ir išvažiuojamasis erzilas. Užgardėj tisojo veislinė kiaulė, apstota paršiukų, o toliau, atskirose pertvarose, pasirėmę ant paskutinių kojų ir knapsėdami nosimis, lyg girti pajauniai sėdėjo lašininiai pe-

niūkšliai, jau nebekriuksėdami, o tik stenėdami nuo taukų slėgos".

Ar įtikėtina, kad ūkyje, kuriame visi vagia, būtų tiek ir tokių gyvulių. Na, bet čia ne Lietuvos ūkininkas, o sovietiskasis kulakas apibūdina-

(Tęsinys 8-ame pusl.)

THOUSANDS OF SAVERS FROM ALL OVER THE U.S. CONSIDER FIRST FEDERAL OF ORLANDO A SECURE DEPENDABLE SAVINGS INVESTMENT— BECAUSE:

- 4% per annum, compounded semi-annually, by paid on all savings.
- Savings insured to \$10,000 by FDIC Agency of U.S. Govt.
- Funds placed by the 15th of the month, earn 4% per annum from the 1st of that month.
- Assets over \$107 million — over 25 million.
- Postage-free save-by-mail plan.

Control Florida's Oldest and Largest Savings and Loan Association

1st FEDERAL SAVINGS & LOAN ASSOCIATION OF ORLANDO Dep.LL 117 South Court ORLANDO, FLORIDA

EARN **4%** PER ANNUM with INSURED SAFETY

Write for further information to:

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET Tel.: VICTORY 2-1272 STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI.

MUTUAL FEDERAL

BENDROVĖS REKORDAS ...

- ★ Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- ★ Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- ★ Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atsi-nešite savo banko knygutę.
- ★ Pinigų taupymui nereikia važinėti: juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto išlaidas.

4%

metinis nušimtis išmokamas visuose taupymo skyriuose birželio 30 ir gruodžio 31 d.d.

2202 W. Cermak Rd., Chicago 8, Ill. Phone VI 7-7747

JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres.

Chartered ir Supervised by the United States Government

MUTUAL FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASS'N.

SAVINGS INSURED UP TO \$10,000

FEDERAL SAVINGS

Chartered & Supervised by the U. S. Government.

ISTAIGOS VALANDOS: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 5 valandos po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9-tos valandos ryto iki 8 val. vakaro. Šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų. Trečiadieniais visai neatidaroma.

(Tęsinys iš 7-to pusl.)

mas.

Dirdos piemuo susidraugauja su kaimyno jau kiek vyresniu piemeniu Alyzu: "benkartu, mergos vaiku".

Sisai Alyzas neilgai laukęs įrodinėja Dirdos piemeniui, kad Dirdos kieme yra paslėptų pinigų: "Vienų tik caro auksinių gal pora gorčių bus. Visi taip šneka. O sidabriniai tai gal ir visos pūdas iškaišiotas po namus".

Piemenys nutaria ir sutaria šiuos pinigus atrasti:

— Susitarti reikia — paaiškino Alyzas. — Katras auksą berastum, viską dalinam pusiau!

— Aš sutinku...

— Sutinku — pamėgdžiojo Alyzas. — Didelis čia tu daiktas, kad sutinki! Ateik užvartin, prisieksi man — tada ir kalba kita bus.

Piemenys sutaria, pasinaudodami vakare įvykstančiais pas kaimyną ūkininką Poderį svirne "mojaunais" giedojimais, išbrauti į Dirdos svirną paslėptų pinigų ieškoti, nes ir Dirdos šeimos vyrai ir Saliamutė dalyvauja „mojaunose“, o senė ir senis Dirda bus jau sumigę. Kaip sutarta, taip ir įvykdo. Svirne randa jau paruoštą seniui Dirdai karštą:

— Varnanosi, parše tu nuparkęs! — košė Alyzas pro dantis, bijodamas garsiai surikti. — Imk dangtį, laikyk pats, kad tavę visos sukatos susuktų!

"Pastvėrė iš manęs žvakę, rankomis po perkeliu graibė, niokė visą karštą, skiedrelės nejudintos nepalikė".

— He, butelys... dar vienas butelys... — mūrmėjo panosėj.

Ir staiga džiaugsmingai suriko:

— Aga-a-a!

"Karsto dangtis vos neišsprūdo man iš rankų".

— Radai? — paklausiu, su laikydamas kvapą.

"Alyzas neatsakė, nusliugė žemyn, laikydamas rankoje kažką labai sunkaus, įvynioto į drobulės atraizą. Antrojoje rankoje laikė didelį tamsaus stiklo butelį. Suglėbė viską skvernais, prispaudė prie pilvo".

— Maunam!

"Ir pirmas pasileido pro duris".

— Nešam į avietyną... Palauk, gal jaujon geriau? — pasakė jis, kai mes jau šovėm pakluonėm, nepaisydami nei tvorų, nei vartų. — Rytoj pažiūrėsim, dabar į mojaunas reikia... pasigės mūsų...

"Radinį paslėpėm daržinės pašaly, po kartimis, kur Poviliokas statė žiemą spąstus šešėkam gaudyti..."

— He, litanija jau atgiedota, baigiasi mojauna... — sušnabzdėjo Alyzas. — Šliaužk kiek gali arčiau, šviesoj pasirodyk, giedok, kad visi matytų... O dabar eik šalin, kad ne kartu abu!..

"Niurktelėjo tarp klūpančių, nuirklavo iki pat priklė-

čio ir ėmė tarti giesmėn gomuriniu, tebetrikčiojančiu iš susijaudinimo balsu":

— Aša-a-aras graudžias po kry-y-yžium liejai!..

"Net kažkuri moterėlė susigraudinusi atsiduso patvory":

— Nepagaili, nepagaili kartais dievuliukas šventos dvasios ir benkartui. Kaip angelukas gieda...

Nors Nepr. Lietuvoj taip nebuvo, na, bet "novelės" autorius, panaudodamas ir "mojauną" su "dievobaimingą" moterėlės pastaba, vaizdžiai prasimano, kaip kulako naują piemenys gaudo.

Kai sekancios dienos rytą piemenys išvilko iš slėptuvės "pailgą, kreivą tumulą, didumo sulig šuns stibikauliu ir praplėšę išvertė, tai pabiro pinigai, fiktai ne auksiniai, o vokiški geležiniai, už kuriuos pagal Alyzą nei "išromytos varlės nenupirksi". Išvirto iš tumulo ir butelis, bet jame buvo prigrūsta korenų, už kurias ne tik romyotos varlės, už juos ir bobos proto nenupirksi" — pareiškė Alyzas.

"Pradraskė nagais duobelę, suvertė ten viską, užpylė žemėmis, užmindžiojo".

Dirdos šeimos nariai laukė nesulaukdami tėvo mirties, nepraleisdami progos atrasti ir pasigrobti jo paslėptus pinigus.

Žiauriai, klaikiai, o ir palkai vaizduojamas patsai Dirdos mirties įvykis:

— Nužiūrėjai, grobikė... žvėrie! — sušniokštė jis baisy balsu. — Nebus tau palaiminimo... nebus!

"Ir smuko atgal į patalą, giliai įkvėpdamas orą.

Saliamutė sustingo pražiodyta burna, žiūrėjo į senį nieko nesuprasdama. Ir tylu pasidarė troboj visiškai ir langus užgulė kažkokia tamsa iš lauko, lyg artėtų naktis".

— Ur, ur-r-r, ur-r-r!.. — prašneko už sienų tolimas griaustinis.

— Mirė! — suspiegė Saliamutė. — Viešpatie susimilk, tėvelio nebėra! O Jėzau, Jėzau... motina nekaltoji pasigailėk! Ir vienas mirė, kaip pirštelis, visų apleistas, visų paliktas, be savo žmogaus pasakiniui patalėly... Ar tikrai nėra namie? — staiga atsisuko į mane, ir ašarų nebeliko jos akyse, o tik rūpestis ir nerimtas kažkokis. Ir nelaukdama mano atsakymo, ji suriko:

— Tai ko dar tu čia stovi? Eik šalin, kad nemokėjai savųjų laikų prišaukti, eik laukan!

Piemuo išėjo, bet, neilgai trukus, smalsumo verčiamas, sugrįžo:

"Atsargiai išlinkau atgal į trobą ir čia vos neaktelėjau iš nustebimo: senio lova buvo tuščia! Ir tuo pat metu išgirdau Saliamutės balsą. Ji buvo susirietusi pakrosnyje, kur žiemą šeiminkė suvarydavo vištas, ir ten darė kažką. Šalia jos tūnojo ir senis, negyvas ir kniūbščias. Išžiūrėjau. Saliamutė laikė su-

(Tęsinys 9-tam pusl.)

DR. ANNA BALJUNAS

AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGŲ PRITAIKO AKINIUS
6322 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: kasdien nuo 10 ligi 12 val. iš ryto ir nuo 7 ligi 9 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 10 ligi 1 val.
Trec. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telef.: PROspect 8-3229
Rezid. telef.: WAibrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717

DR. S. BIEZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val.: kas diena po pietu 1-3; vak. 7-8
Tiktai antradieniais ir penktadieniais
Treciad. ir sekmad. ofisas uždarytas
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. C. K. BOBELIS

Inkstų ir šlapumo takų chirurgija
Tel.: PROspect 6-1795
2300 W. 51st St., Chicago, Ill.
Oakley Medical Arts Bldg.
arba
434 Algona Ave., Elgin, Illinois
Tel.: OWens 5-0533
Valandos pagal susitarimą.

DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofisas: HEMlock 4-5849
Rezidencija: HEMlock 4-2394
OFISO VALANDOS:
Pirmad., Ketvirt. ir Penktadienį nuo 1-4 ir 7-9, Antrad. nuo 1-5, Treciad. ir Šeštadienį tiktai susitarus.

PR 6-1795, rez.: TRemont 9-5890

DR. JONAS G. BYLA

nervų-smegenų ligos, chirurgija
OAKLEY MEDICAL BLDG.
2300 West 51st Street
Valandos tik pagal susitarimą.

Ofiso telef.: VIRginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244**DR. T. DUNDULIS**

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Akušerija ir moterų ligos.
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 2 iki 4 po pietų.
Treciadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414; rez.: RE 7-6867

DR. BR. GAIZIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų
kasdien. Šeštadieniais 1-4 val. p. p.
Treciadieniais uždaryta.

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 1-4 po pietų
ir 6-8 vakaro.
Treciad. ir šeštad. uždaryta.
Ofiso tel.: PORTsmouth 7-6000
Rezid. tel.: REpublic 7-9199

GROvehill 6-1595

Dr. Aldona A. Juska

AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą,
išskyrus treciadienius ir šeštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Ofiso telef.: GA 5-4800

Rezidencijos: GA 3-6630

Dr. Gražina-Irena KAGANIEC

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
VIDAUS LIGOS
10002 SO. KEDZIE AVENUE
Kasdien 4-7. Šeštadieniais 2-5.
Treciad. ir kitu laiku tik susitarus.

Telef.: Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro.
Treciadieniais uždaryta.
Šeštadieniais 12-4 val.

Ofiso telefonas: LAfayette 3-3210

Jei neatsiliepis žaunkite KEdzie 3-2868

Dr. Emily V. KRUKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12-3:00
Daily afternoons.
Vakarais: pirmad., antrad., ketv nuo 6-9. Treciadieniais tik susitarus.

Tel. ofiso: HE 4-1202; rez. PR 6-4732

DR. A. MACIUNAS

CHIRURGAS
2454 W. 71st ST. (71st ir Campbell)
Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 popiet,
antrad. ir penktad. 5-8 val. vak.

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700

Rezidencijos: PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir
nuo 4-8 val. po pietų. Šeštad. nuo 9-11
val. ryto ir nuo 2-4 val. po pietų.
Treciadieniais uždaryta.

Dr. Juozas PAUKŠTYS

DANTŲ GYDYTOJAS
4063 ARCHER AVENUE
Valandos: kasdien 10-12, 2-6 popiet,
7-9 p. m. Šeštadieniais 10-12.
Treciadieniais uždaryta.
Telef.: LA 3-4949 — Namų BE 3-7786

DR. M. STRIKOL

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS

Valandos tik susitarus.

PROspect 6-1930

Telef. ofiso: CLIFFside 4-2896

Rezidencijos: WAibrook 5-3099

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47th STREET
(kampas 47th ir Hermitage)
Priėmimo val.: 2-4 ir 6-9 val. po pietų
Šeštadieniais 2-6 val. popiet.

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos
Ofisas: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PROspect 8-1223 arba TR 3-5577
OFISO val.: pirmad. 8-10 val. vakaro,
antrad., treciad. ir penktad. 6-9 v. v.,
šeštadieniais 2-4 val. po pietų.

DR. V. P. TUMASONIS

CHIRURGAS
2458 WEST 71 STREET
Ofiso telef.: HEMlock 4-2123
Rezid. telef.: GIBson 8-6125
Priėmimo val.: Pirm., Antr., Ketv. ir
Penkt. 2-4 val. ir 6-8 val.
Treciadieniais ir šeštadieniais
nepriima ligonių.

C. Z. VEZELIS

DANTŲ GYDYTOJAS

4645 SO. ASHLAND AVE. YA 7-2246

Val.: nuo 9 iki 12, nuo 1 iki 5, nuo 6 iki 8. Treciadieniais uždaryta.

Tel. ofiso: VI 2-1581; rez.: PR 6-4250

DR. V. VILEIŠIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampas Halsted ir 31os gatvės)
Priėmimo val.: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8
val. vak. Šeštad. 1-4 val. po pietų.
Treciad. ir sekmadieniais uždaryta.

P. ŠILEIKIS, O. P.

ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai-Proteza, Med. Bاندازai, Speciali pagalba kojoms
(Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-1.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel.: PROspect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI**Dr. Ant. Rudokas, Opt.**

4455 SO. CALIFORNIA YA 7-7381
Tikrina akis ir pritaiko akinius,
keičia stiklus ir rėmus.
Valandos: 10 ryto iki 8 val. (treciad.
uždaryta), šeštad. 10 ryto iki 2 p. p.

DR. G. SERNER

LIETUVIS AKIŲ GYDYTOJAS

25 metų patyrimas

Tel.: YARds 7-1829

Pritaiko Akinius

Kreivas Akis

Ištaiso.

Ofisas ir Akinių Dirbtuvė

756 WEST 35th STREET

Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8.

Trec. uždaryta. Penkt. ir šeštad. 10-2

val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

Dr. Kazimieras

MICHEL

Išvykęs atostogų į Phoenix,

Arizona. Sugrįš apie 1960

m. kovo mėnesį.

4654 SO. ASHLAND AVENUE

Telefonas: YARds 7-6616

IŠ TOLI AR IŠ ARTI PIGIAI**PERKRAUSTAU**

(MOVING)

BALDUS IR ĮVAIRIUS DAIKTUS.

Perkraustymas saugus, greitas ir

tvarkingas. Viskas aprausta.

ANTANAS VILIMAS

3415 So. Lituania Ave.

CHICAGO, ILLINOIS

Tel.: FRontier 6-1882

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

— SATURDAY, JANUARY 9, 1960

(Tešinyš iš 8-to pusl.)

griebusi tėvo ranką, kasė ja žemė pakrosnyje ir kartojo:

— Kieno ranka užkasė, to ir atkasa; kieno ranka užkasė, to ir alkasa; kieno ranka užkasė, to ir atkasa...

Staiga jos balsas krūptelėjo, nutrūko. Virste išvirto ji iš pakrosnės, patraukdama paskui save ir senį. Rankose laikė nedidelį žemėta tumulą, įvyniotą į storą ragozę, ir stengėsi įgrūsti jį užantrin, už drėbinių marškinių...

— Viešpatie, susimilk... viešpatie, susimilk...

Pagaliau liovėsi grūdusi tumula, sugniauzė jį abiem rankom ir puolė į duris. Bet čia staiga galia Saliamutės begulys numirėlis ištiesė ranką ir griebė ją už kojos. Griebė, bet nepasiekė, tai nutvėrė už sijono padalku ir sugniauzė kumštį.

— O-o-o, a-a-a!.. sužvigo Saliamutė visiškai nebepažįstamam balsu ir soko salin. Bet senis nepaleido sijono, ir Saliamutė atsitrenkė atgal... Numirėlis laikė tarytum geležiniam replem.

— A-a-a, o-o-o! — jau nebežviogė, o tikrai žiopčiojo Saliamutė. Ir staiga ji plėsterejo sijono juosmeni pusiau, išsoko iš jo vienais apatiniais ir ištrūko laukan, pokšėdama visomis durimis.

Ir beveik tuo pačiu metu trenkė perkūnija... Už sienų susniokštė lietūs, pasigirdo bėgančių žmonių žingsniai, suskambėjo linksmas pridusio Pavilioko balsas:

— Trinkl, ir ne kokių margarčių!

Senį įkėlė atgal į lovą. Įkėlė su visu Saliamutės Sijonu: ko nedarė, kiek nebandė visi trys sūnūs ir senoji augniauzė senio Dirdos ranką, šis nepasidavė, nepaleido ką sugriebęs. Pritrūkęs kantrybės, Kazimieras paėmė avikirpes žirkles, išdžirgino sijone lopa aplink tėvo kumštį. Taip ir gulėjo paskui senasis Dirda su dukters padelkomis saujoj, iš pradžių lovoj, o paskui jau ir ant lentos, įvilktas į ikapes".

Dirdos mirtis, taip pat grubiai ir paikai pramanyta jau pasarvoto nabašninko padėtis su dukters sijono padelkos gabalu, kurį nepajėgė išlupti iš mirusiojo rankos net visi trys jo sūnūs, — kas gi čia būtų? Kuris čia autentiškumas ir kuri čia beletristika? Nejaugi čia lietuviškas Gorkis?

Buvo pakviesti duobkasiai: Saliamutės pasirinktasis jaunikis Petniūniokas iš kaimynijos ir turtingiausio kaimyno Poderio bernas. Bevaištinami, duobkasiai prikaltino ir Saliamutę, kad ir ji eity į kapines, kad nabašninkui Dirdai pritinkamą garbingą vietą parodytų. Saliamutė mielai sutiko.

"Ir jie išėjo visi trys, nešini kastuvais, juodu buteliu gėralo ir margon skarelėn įrištu gniutulu, kuris trenkė tokiu česnakinu skilandžiu, kad

seilių negalėjai nulaikyt burnoj. Pačiu pavakariu sugrižo duobkasiai ir Saliamutė. Visi trys sumurkę nuo kaitros ir nuo juodojo butelio, kurį jie nešėsi dabar jau tuščią. Ėjo visi trys kažkodėl pasisklaide, nežiūrėdami vienas į kitą, o Saliamutė vis spaudė ranka kruvinai prakirstą kairįjį paakį.

— Na, ko taip? — pasitiko juos Kazimieras.

Saliamutė su Antanu nutylėjo, o Petniūniokas, patrypinėjęs vietoje, prisipažino:

— Čia aš taigi ne jai, aš Antanui spyriau, o ji, matai, palindo...

— Niekis, Kazimierėli. Aš tik išskirt juos norėjau, o jis ir dėjo man, — paaiškino Saliamutė nepiktai.

— Taigi, o kō lindai po koja? — Aš ne tau spyriau.

— Gražu! — pakraipė galva Kazimieras. — Tėtėlis ant lentos, o dukrelė su bernais spardosi. Kaip dabar prieš gimines pasirodysi? Gražu!"

Tokia tatai šermenų ruošos pradžia. O jau šermenų vaisės sukarikatūrintos iki pasibiaurėtinios slykštybės. Visų pirma sėmininkams daug buvo rūpestio, kad i garbingesnes užstalių vietas nepakliūtų mažazemiai skurdžiai, na, ir jau valgydyta ir girdyta degtine, o ypač alumi, kurio prigaminio bačkų bačkas šiam reikalui pakviestas rinktinis aludaris. Nusigėrė iki samonės nelekimo buvo gaivinami kibirais vandens prie šulinio. Vaisių pabaiga buvo išimtinai žiauri ir kvaila. Girti šermenų dalyviai, kad turėtų juoko, nugirdė iki samonės neteki-

mo piemenį Alyžą — mergos vaiką, benkartą. Be to kilo gaisras iš padegto šiaudų kūgio prie Dirdos daržinės. Reikėjo surasti padegėją. Dėl to "žmonės sužė, žvelgė žibintų šviesoje šnairomis vienas į kitą ir nors nesakė, bet aiškiai įtarinėjo kits kitą". Triukšmo pažadintas "išlindo kasydamasis iš daržinės Alyžas", buvęs negyvai nugirdytas ir daržinėj miegojęs.

Ach-a-a, ar nesakiau! — riktelėjo Proškus, piktai džiūgaudamas. — Štai kas! Benkartas šitas paleido tau ugnelę, Kazimierai! Griebkit, vyrai!

Alyžas leidosi bėgti, na, bet be kitų net ir raito Proškaus buvo vejamas ir pavytas; pavadžiū paristas už rankų "risčiomis" atitemtas ir muštas tiek, kad vėliau paguldytas daržinės peludėj "klidėjo visą naktį". Byta Dirdos piemuio gulėjusi peludėj Alyža klausė:

— Ar labai tau sopa, Alyziuk?

"Neatsakė, tik vos sukručino lūpas".

Vėliau paaiškėjo, kad Alyžas išprotejo.

"Alyžas iš tikrųjų, nors pasveiko, bet galvon taip ir nebegrižo".

Taip pasibaigė Dirdos šermenų vaisės. Ko daugiau belaukti?

Dirdai mirus, mėgino gapadoriauti senė Dirdienė, bet nepajėgė suvaldyti besiriejančių vaikų. Be to vidurinysis sūnus, tylintis durnius Juozikas, vieną sekmadienį grįždamas iš bažnyčios, parsivedė "kazkokia moterėlę".

— Tai čia gi dabar kas? — sudavė senoji rankomis sau per šlaunis. — Kurgi, vaikel, šitą Damulę tu dabar yediesi?

— Apsizenijau.

"Aplink visi taip ir išsiziojo: Juozikas prakalbėjo ir dar kaip prakalbėjo!"

(Tešinyš 10-am psl.)

Nauja mostis ir valetės atnaujina viltį kenčiančioms nuo

Arthritis - Rheumatism

Ši nauja kombinacija, AMERPOL skubiai palengvina sanarių uždegimo sukeltą skausmą, paraudimą ir sumažina skaudančių rėmenų sutinimą, kurį sukelia artritis ir reumatizmas. Mostis, 98c. Tabletės \$3.50 pas jūsų vaistininką.

NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

BUDRIK FURNITURE

3241 So. Halsted Street

DIDELIS IŠPARDAVIMAS

NAMŲ BALDŲ
ELEKTRINIŲ DAIKTŲ
AUKSINIŲ DAIKTŲ
TELEVIZIJŲ.

Nupiginti kaip niekad pirmiau ir niekad vėliau.

Mums reikalinga sukelti "cash".

LENGVI ISSIMOKĖJIMAI.

PARLOR SETAI:

BUVO	DABAR
\$169—2 dalių parlor setai	\$ 89
349—2 dalių Kroehler	149
329—2 dalių Diamond	169
499—2 dalių Pullman	249
599—3 dalių sectional Skyline	295
299—Sleeper-sofa dėl 2-ju	149
119—Sofa Bed	69
89—Springinis matracas	17

MIEGAMO KAMB. SETAI:

\$219—3 dalių Wallace išdirbystės	\$ 88
269—3 dalių rėšuto medžio	129
299—4 dalių Hooker, sviesus	149
369—4 dalių United-Sundust	189
450—4 dalių Joerns silv. ermin	229

VALGOMOJO KAMB. SETAI:

\$279—7 dalių Basic-Witz	\$149
299—8 dalių Mainline, sviesus	169
549—9 dal. Hooker rėšuto med.	269
599—9 dalių Stanley Lime Oak	299

VIRTUVĖS SETAI:

\$ 69—5 dalių Bronzette	\$ 37
89—5 dalių Douglas	49
89—5 dalių Lloyds	49
99—5 dalių Modern	59
149—5 dalių Virtue	89
199—5 dalių Modern	119

FOTELIAI - KEDES:

Ivairių spalvų kėdės	\$19
69—Kėdės Murphy Co.	29
89—Rockers U.S. Kaylon Foam	39
99—Recliners. Labai patogūs	49

RAŠOMIEJI STALAI IR

STALIUKAI:

\$29—Step Table, sviesus	\$14
39—Step Table, Lime Oak	19
29—Cocktail Tables Ivairių sp.	22
69—Charcoal Cocktail Tables	39
54—Maple Desk-rašomas stalas	29
69—Maple Desk-rašomas stalas	39
69—Walnut Desk	39
99—Mahogany Desk	49
139—Desk and chair	79

Budrik Furniture

3241 So. Halsted Street

Atdara pirmadienio ir ketvirtadienio vakarais iki 9 val. Sekmad. nuo 12-5.

Budriko radio programos iš stoties WHFC, 1450 kil. sekmad. 2:15 popiet.

NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

— SATURDAY, JANUARY 9, 1960

Didelis išpardavimas ir pasirinkimas

Visi pirke pas mus siuntiniai Lietuva prekes sausio 2—30 mėnesio dienomis, gausite pasirinkti!

DOVANA

10 nuosimčių vertės supirktu prekiu kainos. Čia pat supakuosime ir išsiųsime jūsų siuntinius!

PATRIA GIFT PARCEL CO.

3741 W. 26th St., Chicago 23, Ill.
CRawford 7-2126

Home Owners . . .

CASH TO PAY YOUR BILLS

Do your installment bills total over \$100.00 per month? We could improve and consolidate for you. We could reduce your payments 50%.

LOW BANK RATES

Mail Coupon Now, for Quick, Confidential Service, or Call

CEntral 6-5555

PAY ALL YOUR BILLS IN JUST ONE CONVENIENT MONTHLY PAYMENT

TO THE PARKER CO.,
30 West Washington, Suite 940
Chicago 2, Illinois

SEND INFORMATION TO:

Name .....

Address .....

City .....

Telephone .....

(Atkelta iš 9-to psl.)

Nepaisydami pykčio ir bario, Juozikas su Danule įsivirtino troboje, na, ir po ilgokai trukusių kivirčių "per visą ūlyčią skrido linksma žinia":

— Dirdos dalinasi! Motinė-lė su Juoziku susikabino!

Kitokios išėitios jau nebebuvo dar ir dėl to, kad Damulė jau buvo neščia.

— Tai jau pastojai ir lauki dabar, begėde tu?! — kalbėjo senoji.

— Na, kaipgi šitaip, pone šventas?! Kaip čia tau nusi-davė?..

— Taigi per mojaunas...

— Kas per mojaunas?

— Pasivėdėjo...

— Kad tu prasmegtum su savo pasivėdėjimu!.. Žmonės šventas giesmes gieda, dievą garbina, o jūs abu... galvijai neraliuoti!

"I tris dalis skilo namai. I tris, kadangi senoji glaudėsi šalia Saliamutės, jai patikėjo savo karšatį (gyveno seklyčioj). O priešais stovėjo abudu sūnūs — vienas vedęs, trobą užkėtęs, antras įtužęs, besigaliojantis svirnelį viengungio dalimi". Galima įsivaizduoti, kaip vyko ir įvyko kilnojamojo turto dalyba. Vienas šios dalybos reiškinių yra ir toks:

"Senoji Dirdienė ir Juozikas darbavosi vidury kiemo, nusitvėrę rankomis seną vežėčių ratą. Juozikas stengėsi išplėsti ratą sau, iš paskutiniųjų stūmė motinos rankas šalin, griebdamas vis už naujų ratlankio viltų. Ratas sukosi jų rankose ir jie patys sukosi aplink ratą... Stenėjo, pūkstė abu, neturėdami laiko nei atsikvėpti nei prakaito nusibraukti".

Šią neįtikėtiną „dalybą“ su tvarkė žydas Mendelis, pasiūlęs ratą nupirkti.

"Ištraukė senei Dirdienei iš rankų, vikriai nulapatavo prie palikto ūlyčio vežimo, metė ratą į jį, suragino arklių".

— Ei, o pinigai? — riktelėjo suglumęs Juozikas.

— Bus pinigai, neprapuls pinigai, — atsisuko Mendelis. — Tamsta į bargą mano imi, aš į bargą tamsto imu, ar nesurokuosim?

Betgi nelemčiausia padėtis susidarė, kai reikėjo pasidalyti Dirdų samdytą piemenį, kuris dar nebaigęs piemenavimo. Pagaliau buvo sutarta taip, kad vieną dieną piemenį maitins motina su Saliamute seklyčios gale, o antrą dieną — Juoziko Damulė antrame gale. Pirmąsias dienas ir viename ir antrame trobos gale pienuo buvo maitinamas net labai gerai, bet buvo primygtinai kvociamas, kaip abiejų galų moterys kita kita apkalbinėja. Pienuo ir vienam ir antram trobos gale girdėtą kalbą teisingai pakartojo ir taip supykė savo maitintojas, kad vėliau reikėjo badauti. Keikiamas ir badu marinamas, pienuo nutaria išėiti, nesulaukęs ganyimo pabaigos:

"Patyliukais nuo visų atri-

šau aš atsivežtąjį mazgelį, persivilkau savais drabužiais, o visa, kas buvo jų, sumečiau priemenėn. Ir išėjau. Tegu Juozikas su Danule paspringsta mano alga, tegu pasidžiaugia nusikratę piemeniu, bet tegu nemato. Tegu nemato niekas, kaip eina pienuo neišbuves metų!"

Taip baigiama penktoji "novelė", pavadinta "Kiškėlis šypso". Šis pavadinimas paimtas iš piemens Alyzo mėgiamos dainelės posmo "Kiškėlis šypso, lūpelės vypso" su kažkodėl sužalota žodžio „šypsos“ pabaiga, nors rimas ir nežalojant žodį "šypsos" yra geras.

Kas yra šios "novelės" vyriausias personažas kulakas Dirda?

Iš pateiktų citatų aišku, — jis yra: klatingas savanaudis, aukščiausio laipsnio šykštuolis, vagis, žmogžudys, sukčius, piktai įkiriausias įtarinėtojas, žiauriausias pikčiurna, žiauriausias simulant, nusikirtęs savos rankos pirštą (smilių), kad išvengtų caro kariuomenės, na, ir nė vieno eilinio realaus žmogaus bruozo. Dėl to Dirda nėra realybėje galima kad ir neigiama asmenybė, o tikrai žiauriausių neigiamybių bei piktybių telkinys, baltušiškai tariant, kiau-lasnukiškų neigiamybių maišas.

Kiti romano kulakai — Tekonio pavyzdžio: klatingi savanaudžiai ir nieko kita daugiau. Taip pat realybėje neįmanomi. Tokios pat yra ir romano kulakės moterys.

Ryškesnės jau žmogiško tipo žmogystos būtų bene tikrai Dirdos kaimyno pienuo Alyzas ir Dirdos jauniausias sūnus Paviliokas. Betgi ir šių dviejų personažų elgesyje yra psichologiškai nepateisinamų nukrypimų, taip pvz.: Alyzas Povilioko kalvėje staiga be priežasties ir reikalo puola savo draugą Dirdos piemenį; taip pat ir Poviliokas, nugirdęs, kad pro kalvę važiuoja žydas Mendelis, be prasmės ir reikalo puola jį, apverčia purvynan vežimą, prekes ir t. t.

Bolševikiškai teigiamo tipo romano veikėjai — bernas bolševikas Dovydonis, dėdė Alaušas, patsai Tekonio kampininkas, jo sūnus, atstojęs autorių pasakotojas, yra be įvairujančių charakterio bruožų statistai nesudėtingoje be romanuose įprastinės intrygos konstrukcijoje; čion iškaitytina ir samdinė Ona, savo keiksmumu pralenkianti ir bolševiką berną Petrą.

"Šiame "novelių romane" yra vykusiai ir nuotalkingai sukurtų gamtos vaizdų, kurie betgi, nesiderindami su pirkais bei neįtikėtinais personažų veiksmiais, žymiai netenka savo vertės.

Romano kalba kupiškėniškai žodinga, bet yra ir žargono: ušėtkas, ragožė, kavolis, keselis, matkelis, kaip kolvek ir pan.

Juozo Baltušio novelių romanas "Parduotos vasaros"

nėra nepr. Lietuvos kaimiečių gyvenimą vaizduojas romanas. Tatai galėtų būti panašu į Rusijos starovierų ir tolimųjų Rusijos užkampių kacapų liaudinės kūrybos epizodus, atpasakotus keikūniškai žodinga lietuvių kupiškėnių kalba.

Lietuvai už geležinės uždangos šis romanas yra moralinis pateisinimas lietuvių tautos genocido, ir šandie tebevykstančio, jau sunaikinuso pagal pačių bolševikų gyventojų surašymo davinius — 350,000 lietuvių, ypatingai kaimiečių.

Lietuviams išėivijoje šis romanas yra Trojos arklys su Chruščiovu ir Sierovu viduriuose "kultūrinio bendradarbiavimo" sovietiskam tikslui siekti.

Dėl to "Parduotos vasaros" pagrįstai ir vertai yra bolševikų premiją laimėjusios.

V—

PERKRAUSTYMAI
MOVING
Leidimai — Pilna apdrauda
ŽEMA KAINA
R. ŠERENAS
2047 W. 67th Pl. WAlbrook *8063

STANKUS
Construction Co.
Atlieka statybos planavimo darbus gyvenamųjų ir prekybos pastatų.
Jūsų pasirinkimui turime virš 300 standartinių projektų.
Ofiso ir namų telefonas:
PRospect 8-2013
7403 So. Western Ave.
CHICAGO 36, ILL.

GRADINSKAS
1960 METŲ TV APARATAI išsimokėtinai. — Priimam senus.
RADIJAI, FONOGRAFAI, VOKIŠKI APARATAI.
PARDAVIMAS IR TAIŠYMAS.
J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.
FRONTIER 6-1998
Atdara kasdien. Sekmad. uždaryta.

IT'S GOOD NEWS

4 1/2%

NUO 1960 M. SAUSIO 1 D. UŽ TAUPOMUS PINIGUS, LAIKOMUS ŠIMTINĖMIS, PADIDINOME DIVIDENDUS IKI 4 1/2% I METUS.

NATIONAL SECURITY SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
3235 W. 26th ST. CHICAGO, ILL.
Proven Safe for Over 52 Years

SAFE DEPENDABLE PROFITABLE

All accounts insured safe to \$10,000 by the Federal Savings & Loan Insurance Corp. of Washington, D.C.

ESTABLISHED 1907 SAVE BY MAIL

FRIENDLY, COURTEOUS SERVICE

National Security Savings & Loan Association
3235 W. 26th St., Chicago 23, Illinois
 Please send me your save by mail envelope.
 Enclosed is Check M.O. Draft for \$.....for the account of
NAME.....City.....
ADDRESS.....State.....

UŽSIRAŠYKITE DABAR KELIONEI Į VILNIŲ!

Vizas ir visus Inturisto reikalus sutvarkys mūsų ofisas. Raštu arba telefonu gausite žinių bei nurodymų.
NEPRIDEDAM MOKESČIŲ pas mus pirktiems lėktuvų, geležinkelių ar garlaivių tiketams į bet kurią pasaulio vietą.

WIDE WORLD TOURS, INC.

GA 2-0640 Walter Rask 9688 Evergreen Plaza

MOVING **PERKRAUSTYMAS** **MOVING**
IS TOLI IR ARTI
Mažji dideli trokai — Mažausi kraustymo irankiai
Ilgu metų patyrimas — Pigus ir sąžiningas potarmavimas
JUOZAS NAUJOKAITIS
2022 W. 69th Chicago 36, Ill. Tel. WAlbrook 5-9209

Veidu į gyvąją lietuviybę

Tremties gyvenimo metai davė jau keliolika lietuviškų kultūros žurnalių. Vieni jų išnyko nepalikę gilesnių pėdsakų (Mintis, Nemunas, Gabija), kiti dar šiaip taip vegetuoja, tačiau jų išsilaikymas kasdien darosi vis labiau problematiškas (Literatūros Lankai, Darbas) ir, berods, tik vieni Aidai, turėdami stipresnį užnugarį, pastoviai ir reguliariai skaitytojus tebelanko. Nors išėta veik visada būdavo su plačiais mostais ir sviesiomis viltimis, tačiau, vis nevaliota ilgiau tesėti. Priežastys vis tos pačios: lietuviškos visuomenės nepakankamas domėjimasis pakertąs techniškas išsilaikymo galimybes ir kūrybinių pajėgų nedateklus neleidžias iš vidaus bujoti ir žydėti. Taip jau išaiškėjo, kad kokios spalvos ar krypties kultūriniai leidiniai bebūtų, jie turi didelę dalimi remtis ne tik tais pačiais skaitytojais, bet ir bendradarbiais.

Tokių patirčių perspektyvoje jaunų žmonių kolektyvo pastangomis gimęs jaunosios kartos kultūros žurnalas Metmenys, kurio pirmasis numeris jau pasirodė, maloniai džiugina ir nusipelno mūsų pagarbos bei paramos. Juoba, kad žurnalo užsimojimai, kiek iš pirmojo sąsiuvinio matyti, yra tikrai girtini, jo reikalingumas didžiai suprantamas, o ir patiekto medžiagos vertė duoda daug vilčių.

Metmenų redaktorius, jaunas mokslo vyras Vytautas Kavolis, žurnalo įvadiniame straipsnyje "Kūrybiškumas istoriniu žvilgiu", pažymėjęs, kad "kūrybiškumas yra sąlyga ne vien išlikti tautiniu junginiu, bet ir palikti universalinėje žmonijos atmintyje", kiek toliau betgi pabrėžia, jog ne viską kas yra sukurta galima laikyti kūrybiniu pasisekimu, o tik tai, "kas, sykį sukurta, savyje laiko kuriamąją galią, kas savąja potencialia gali įkvėpti ir apvaisinti kitų kūrybą". Iš šitų minčių ir išplaukia naujagimio žurnalo užsiangazavimas "kritiškai pagarbai žmogaus kūrybos ir kilnios kovos vaisiams".

"...Metmenys visu veidu kreipiasi į gyvąją lietuviybę: pirmoje eilėje skatins šiandienines lietuvių kūrybines pastangas, visose srityse ir ypač pasiūskant nepripažintų, naujų žmonių su šviežiu žodžiu ar vaizdu; ir, antroje vietoje, kritišku žvilgsniu komentuos lietuvių gyvenimą, bandydami atskleisti jame besiformuojančias ir išsaugotinas vertybes", — nusako žurnalo užsimojimus redaktorius.

Jeigu lietuvišką kultūrinį gyvenimą atydziaun sekas skaitytojas šiame Metmenų sąsiuvinyje "naujų žmonių" vargu ar ras, tai jis bent turės progos nuoširdžiai pasidžiaugti daugeliu blavių minčių, bandymų aiškintis dalykus šandien taip degančiai rūpimus. Turės pasidžiaugti keliais švie-

žiais ir gana brandžiais kūrybos fragmentais.

Didelio dėmesio vertas Vytauto Donielos straipsnis "Mokslas ir pasaulėžiūra", kuriame jis logiškai ir kondensuotai su pasigėrėtinu mokslišku ramumu ir objektyvumu aiškina prie ko veda vienos kraštutinės dešiniųjų grupės propaguojama "kultūrinės autonomijos" idėja, reikalaujanti, kad "mokykloje pasaulėžiūra būtų neišskiriama, bet šeiminingas". Išvedęs, kad dažnai, kaip ir šiuo atveju, pasaulėžiūra yra neišskiriama nuo ideologijos ir politinėms aplinkybėms susidėjus ji tampa "oficialiųjų pasaulėžiūra", nesivaržančia nei jėgos panaudoti savo prioriteto sustiprinimui bei išlaikymui autorių visai teisingai pastebi:

"Padorioje bendruomenėje mokslinės tiesos prievartavimas įgyja tokią formą, kad pasaulėžiūrinės grupės steigia savas mokslo institucijas, į kurias ideologijai priešingi faktai bei skirtingos nuomonės nebėra įleidžiamos".

Plačiai faktams atvertomis akimis, tačiau jokių būdu ne be vilties, lietuviškojo teatro raidą tremtyje apžvelgia Birutė Pūkelevičiūtė straipsnyje "Penkiolikos metų tarpstotėj". Ji rašo:

"Tačiau iševijos teatrui buvo likęs dar vienas kelias — partizaninė kova.

"Spektaklis šiandien ateina į pasaulį per nemiegotas naktis — krintant iš nuovargio, krumplius nusidaužius dekoracijas kalant, pirštus susibadžius kostiumus siuvant, kava apraminus iššautus nervus, nusenūdus ant smėlio maišų užkulisy..."

Ar tai jau leidžia kapituoluoti? Ne. Atrodo, kad šio straipsnio autorė irgi sutiktų su žurnalo redaktoriaus Vytauto Kavolio mintimi, jog žmogus, kuris gali kurti, o nekuria yra lygus savizudžiui. Netgi blogiau, nes jis sunaikina savo kūrybinį pajėgumą, kuris yra dar svarbesnis už gyvybę.

Idomus ir turtingas gausia medžiaga Vinco Trumpos straipsnis "Intelektualinis baiktumas Sovietijoje ir Lietuvoje". Įrodęs, kad "atolydžio" metu prasiveržusios kelios laisvesnės mintys sovietuose šiandien vėl slopinamos, autorius konstatuoja, kad prieš lietuvių menininką anapus uždangos labiau negu prieš kurį kitą stovi klausimas: "ar jis sugebės apsaugoti bent tą nedidelį langelį, kuris buvo

praverttas į tikros kūrybos ir meno pasaulį, ar jis turės vėl grįžti į Pueblo indėnų bendruomenę, kur kiekvienas mintyse ir darbuose nukrypiamas nuo linijos ir tradicijos tiesiog laikomas kosmine nelaimė".

Kostas Ostrauskas per išstus dvidešimt puslapių duoda platų ir spalvingą poeto Kazio Binkio literatūrinį portretą.

Dailiąją literatūrą šiame numeryje atstovauja Jonas Mekas (eilėrašiais "Europa" ir "Paskutinės dvylika sekundžių"), Henrikas Nagys ("Atsisveikinimas"), Algimantas Mackus (eilėrašėjų ciklu "Neornamentuotos kalbos generacija), Romualdas Spalis (ištrauka iš romano pavadinta "Bruzdėjimas universitete"), Leonas Švedas (eilėrašiais "Kareivis be rankų" ir "Sąžiningas baltinių skalbimas") ir Antanas Gustaitis (satyra "Kritika"). Skyriuje "Laisvieji ir pavergtieji" R. G. rašo apie eksperimentus Kinijoje ir K. Drunga apie "Padėtį Lietuvoje iš parvažiavusiųjų perspektyvos".

Skyriuje "Kultūriniai rūpesčiai" Jurgis Gimbutas aptaria "Architektūros paminklų apsaugą Lietuvoje"; taipgi duodamas Lietuvos istorijos vokiškai aptarimas.

"Lietuviškoje visuomenėje" K. Drunga rašo tema "Vokietijos lietuvių gyvenimas ir veikla" ir B. G. "Minčių metai".

Pabaigoje talpinamos Kosto Ostrausko ir John P. White lietuviškomis temomis parašytų dezertacijų santraukos bei redakcijos pasisakymai.

Numeris iliustruotas dail. Jurgio Šapkaus darbais, lietuviškų teatro pastatymų nuotraukomis, lietuviškos architektūros fotografijomis bei dail. Algirdo Kurausko vinjetėmis. Pastarasis atliko ir leidinio meninę priežiūrą.

Žurnalas išleistas knygos formate ir atrodo skoningai ir patraukliai. Techniškas redaktorius Vytautas Vepštas. Kalbą prižiūrėjo dr. Petras Jonikas. Spaudos darbas švariai atliktas. Administracija Eglė Zabaraukaitė, kurios adresu galima žurnalą ir užsisakyti (7018 So. Rockwell St., Chicago, Ill.). Prenumerata metams 4 doleriai, gi vieno numerio kaina 1.25 dol.

Algis Kiršinas

"NAUJIENOS" KIEKVIENO DARBO ŽMOGAUS DRAUGAS IR BŪCIULIS.

ISIGYKITE LSS LITERATŪROS FONDO

gražiai išleistas mūsų tautos atgimimą vaizduojančias knygas!

S. KAIRIO, LIETUVA BUDO, 416 psl. — kaina \$5.50
K. BIELINIO, DIENOJANT, 464 psl. — kaina \$6.00
K. BIELINIO, PENKTIEJI METAI, 592 psl. — kaina \$6.00

Knygos kietai įrištos ir iliustruotos.

Isigykite jas įvairių progų dovanoms!

Jas gausite NAUJIENOSE ir Lit. Fonde šiuo adresu:

K. BIELINIS, 70 Fifth Avenue, 9th floor,
NEW YORK 11, NEW YORK

WESTERN
CURRENCY EXCHANGES
Daily Auto License Service.
Checks cashed — Money orders.
6254 SO. WESTERN AVE.
7054 SO. WESTERN AVE.

SPIEKHOUT HEATING
Gazo pakeitimai ir furnasai
GARANTUOTAS IRENGIMAS.
PATOGUS KREDITAS.
536 E. 162nd STREET
SO. HOLLAND, ILLINOIS
EDison 1-7305

NAUJI STOGAI

Smaluti nauji stogai
55x24 inčių tiktai \$14000
Darbas garantuotas, išbaigtas.
Bungalov stogu pataisymai \$30.00.
Veltui apskaičiavimai. Kreipkitės

GRANITE
ROOFING CO.
3002 W. 59th STREET
Chicago, Ill.

CHICAGO SVARIAUSIAS IR
MODERNISKAUSIAS DARZAS
BUČO DARŽAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

Siuntiniai į Lietuvą

Pataravimas nuo \$5 iki \$9.50.

Overseas Cargo Co.

514 W. Pershing Rd. (39th St.)
CHICAGO, ILLINOIS
Tel.: OA 4-9079
Vedėjas P. NEDZINSKAS

CALL CENTURY

For Special
20% COLD WEATHER
DISCOUNT
During Winter Months on
ALL CARPENTRY
and REMODELING
Porches • Siding • Flooring
FREE ESTIMATES

Specializing in
Correcting Building Violations

CENTURY

Building and Remodeling
1811 SO. ASHLAND
24 Hr. Phone SEeley 3-1120

Jūs dabar galite aplankyti Vilnių

Mes organizuojame grupines ir pavienes keliones į Vilnių. Keliones suorganizuojame greitai ir nebrangiai. Mes išrūpiname jums visas. Susižinokite su mumis, prašykite platesnių informacijų.

Pirmutinis po karinio laiko kelionių biuras organizuojamas keliones į Sovietų Sąjungą ir turis daug patyrimo.

TAIP PAT KELIONES
I KITUS KRASTUS.

COSMOS TRAVEL BUREAU, Inc.

45 West 45th Street,
NEW YORK CITY, N. Y.

Tel.: CI 5-7711

Kitais žodžiais...

Ipolitais

Lapkričio "Aidų" žurnalo nr., tipingu lietuviams vėlavimu, praneša, kad jam spalio mėn. suėję 10 metų — jubiliejinį nr. (gal net ir du) išleisias kada nors vėliau. Ką gi — geriau vėliau, negu niekad. Idomiausias šio nr. straipsnis yra A. Maželio apie pirmą (grynai moksliniu griežtumu) mūsų tautosakos rinkėją, Dr. Joną Balį, kuris tautosakos rinkimą ir spausdinimą įstatė į mokslo vagą. Jo darbų vaisiais naudojasi okupuota Lietuva (sakoma, ten jau surinkta 600,000 pasakų, dainų, patarlių ir t. p.), tik žinoma, okupantai uždraudė pradininko vardą minėti. Dr. Balys dabar dirba JAV Kongreso knygyne ir praėjusiais metais pateikė "Journal of Central European Affairs" vertimą prof. V. Biržiškos įžangos Amerikos lietuvių bibliografijai, 1875—1910 lakotarpio. A. Maželis sako, kad turime kitu du sukaktuvinius: kalbininką Pr. Skardžių ir istoriką V. Maciūną. Visi trys verti išsamesnių monografijų.

Pirmuoju straipsniu šiame "Aidų" nr. eina V. Volerto "Veikla ir Bendruomenė". Sunku suprasti, ko autorius nori. Teigiama, kad Amerikos lietuviai, nors gyvena "normalaus gyvenimo krašte", turi neišvardintų "nenormalumų" — (idealistinių?) visuomeninio pobūdžio įsipareigojimų, kuriems vykinti reikią "planuotos, visuotinės ir nuolatinės" veiklos. Čia geriausia visiems "nenormalumams" sutūpti Lietuvių Bendruomenės organizacijoj, nes "jei sušlubuotų VLIKas, ALTas ar BALFas", Bendruomenė perimtų jų veiklą, kadangi dėdanti "dideles pastangas" — "neperstojamai šaukia visuomenę". Jei liautųsi šaukusi ir pradėtų galvoti, gal ir Volertui ir mums pateiktų aiškesnių minčių. Jei ALTas ir kitos organizacijos iš tikrųjų sušlubuotų, tai Bendruomenė, rodos, net egzektivų užpirkti neįstengtų.

Istorikas Z. Ivinskis (gyvenąs Vokietijoje) rašo nebaigtą straipsnį "Lietuvos valstybės galybės kūrėjas Didysis Gediminas, 1316—1341". Tema jau gana gerai mūsų raštijoje iškulta ir autorius nieko naujo neiškelia. Be to, rodos, neturi vadovaujamos gijos, todėl sunku sugaudyti, kokiomis gi priemonėmis Gediminas Lietuvos Kunigaikštijos galybę sukūrė? Autorius gal tai paaiškins kai straipsnį baigs.

Baigiama sunkiai skaitoma A. Maceinos "Nusidėjėlio tragika pagal Dostojevskio veiklą Nusikaltimas ir Baus-

mė". Dr. P. Reklaitis aprašo Prancūzijoje gyvenančio, Pandelyje gimusio, mūsų menininko A. Veščiūno darbus ir jų parodą Berlyne (duodama ir 9 reprodukcijos). Dr. A. šešplaukis rašo apie vokiečio Šilerio nebaigtą rašyti dramą "Demetrius", kur Lietuvos kanclerio Leono Sapiegos asmenyje autorius siekė pareikšti savo dvasinę nuotaiką — žmogus turi už tiesą stovėti net vienas prieš daugumą ar visus. Pridedama ir Sapiegos kalbos Krokuvos seimui vertimas.

Recenzijų skyriuje V. Trum-

pa pasveria K. Bielinio atsiminimus "Dienojant". Idomus puslapis "Ivykiai", bet kažin ar tikslu buvo persispausdinti M. Krupavičiaus rašiniai apie prancūzų filosofą Maritainą iš "Tėvynės Sargo", nes, be abejonės, kurie skaito "Aidus", skaito ir "T. S." Literatūros pateikiama ištrauka iš St. Būdavo apysakos "Rūsti siena", keturi Augustaitytės - Vaičiūniūtės citavimai, vienas Kotrynos Grigaitytės, trys Alek. Radžiaus ir du Pr. Naujokaičio — nuoširdžiausi, rodos, šio. Bendrai, daugumoje šio nr. straipsnių pasigendi kalbos ir minčių sklindamo, taip

sakant, literatūrinio ir stilistinio apdirbimo.

Ko čia jaudintis!

Jacksonville, Fla. — Newell E. Foreman važiuodamas automobiliu neteko kontrolės ir automobilis šoko skersai plentą, atsimušęs į stulpą, išnėrė skersai didelę reklamos lentą, atsidaužė į prabėganį traukinį ir atšokęs sustojo. Kai plento patroliai pribėgė atplėšė automobilio duris, tikėdamiesi rasti lavoną, tai Mr. Foreman sėdėjo kaip sėdėjęs ir ramiai sau lupo apelsino žievę.

Pasidėkite taupomus pinigų į Chicago Savings bendrovę, kuri per 35 metus saugiai ir pelningai tarnauja lietuviams; kuri nuo 1924 metų, nuo jos įsteigimo dienos visada taupytojams išmokėjo pilną indėlių sumą su aukštu dividendu. Chicago Savings 35 metų rekordas indėlių saugumo ir dividendu našumo atžvilgiais yra aiškus įrodymas, kad bendrovės reikalai visada buvo ir yra rūpestingai bei tvarkingai vedami. Per 35 metus mūsų taupytojai visada gaudavo 3%, o dažnai dar ir didesnius dividendus, tuo tarpu daugumas kitų įstaigų per daugelį metų mokėjo tik 2 arba 2½% dividendus. Mūsų bendrovės 35 metų rekordas pilnai įrodo, jog negalite rasti saugesnės, patogesnės ir pelningesnės įstaigos savo santaupoms pasidėti, nežiūrint į kai kurių pasiskelbimus, kad jie esą tvirčiausi ir saugiausi.

Ziemos švenčių proga mes ir vėl kviečiame lietuvius (nėra reikalo būti mūsų taupytojais) aplankyti mus ir mūsų modernią, naują įstaigą.

TĖVŲ DĖMESIUI: Taupymo skyriuje pradėkite mūsų SPECIAL COLLEGE — BONUS sąskaitą vaikučiams. Atverkite jiems duris į aukštąjį mokslą, pelningesnę ir laimingesnę ateitį. Šiame skyriuje mokame ekstra aukštus dividendus, duodame metines laimėjimų dovanas, metines vardadienių dovanėles, ir turime to skyriaus vaikams ir jaunuoliams siurpryzų. Platesnių informacijų gausite, jei kreipsitės į mus šiuo reikalu.

Turtas siekia \$37,000,000.00.

Mūsų kieme yra vietos automobiliui pastatyti.

Taupytojų patogumui tris dienas — pirmadienį, ketvirtadienį ir penktadienį — įstaiga atdara vakarais.

Chicago Savings & Loan Ass'n

6245 So. Western Ave., Chicago, Illinois
Tel.: GROVEHILL 6-7575

Atdara: Pirmadienį nuo 12 iki 8, antradienį nuo 9 iki 4, ketvirtadienį ir penktadienį nuo 9 iki 8. Trečiadienį uždaryta visą dieną, o šeštadienį nuo 9 iki 12:30 val. po pietų.